

Аделя ГРИГОРУК

Сонячний Зайчик і його вірні друзі

КАЗКИ

Малюнки
Антон Григорука

“Писаний Камінь”
Косів 2025

УДК 821.161.2 - 93

Г 83

Книга вийшла друком за кошти
Івано-Франківського обласного бюджету

Григорук А.Г.

Г 83 Сонячний Зайчик і його вірні друзі: Казки // А. Григорук – Косів: Писаний Камінь, 2025. - ?с., іл.

До книги «Сонячний Зайчик і його вірні друзі» ввійшли нові твори української письменниці, лавреатки всеукраїнських та регіональних літературних премій Аделі Григорук: добірка прозових казок «Над нами сонечко сія» та цикл маленьких віршованих казочок під загальним заголовком «На білому світі як у віночку».

На сторінках цього видання — цікаве і насичене життя дітей і їх батьків, дідусів, бабусь та їх онуків, а також казкових героїв: Сонячного Зайчика, Веселки, Жайворонка, лагідної Качечки з її сімейкою, бджілки Жужі та інших звірят і птахів, а навіть — Старого Черевика та городнього Опудала.

Поза всяким сумнівом, вони захоплять дитячу уяву, відкриють дивовижні таємниці навколишнього світу, розкажуть про найважливіше в людському житті – правду, вірність, любов і милосердя.

Яскраві малюнки доповнять знання дитини про людей, природу та край, в якому вона живе.

Для дітей дошкільного, молодшого та середнього шкільного віку, батьків, учителів, вихователів, студентів філологічних та педагогічних факультетів вищих навчальних закладів, усіх, хто цінує і любить мудрий світ казки..

УДК 821.161.2 - 93

- © Григорук А.Г., казки, 2025
- © Васильченко-Каверіна Н.П., вст. стаття, 2025
- © Григорук А.А., художнє оформлення, 2025
- © Видавництво "Писаний Камінь", 2025

ISBN

*Любим казочки читати:
за новою книжкою
Аделі Григоруц*

Розгортаю нову книжку Аделі Григоруц — і відразу поринаю в барвистий світ, де сміється сонце і плигають Сонячні Зайчики, де казкові герої плакають у своїх маленьких серцях великі благородні й чисті почуття.

«Сонячний Зайчик і його вірні друзі» — восьма книжка письменниці, присвячена дітям. А перед цим були «Казочки для Тарасика», «До нас іде Миколай», «Ростить великий», «Найдорожчий скарб» — казки, «Хто мій друг?», «На рідній землі», «Лийся, пісенько крилата» — вірші.

Казки А.Григоруц, адресовані дітям дошкільного, молодшого і середнього шкільного віку, наповнені життєвою яскравою виразністю, сюжетною гостротою, композиційною цілісністю, динамічною дією. Вони продукують знання, емоції, які через призму Добра і Зла дають змогу дитині переносити їх з книги в реальне життя.

Письменниця дбає про те, аби малюк з юних літ вчився мислити, брав ініціативу у власні руки, як-от у віршованій казочці «Горобчик-молодець», в якій маленький пташок захищає мишку від великого грізного kota. Злий котище посоромлено відступає, а юний пернатий аніскілечки не зазнається, бо настанови дорослих наділили

його здатністю не набиратися пихи, а розуміти й відповідати за свої дії розсудливо.

Художнє слово як невичерпне джерело формування світоглядних уявлень у дітей представлено і в «Казці про Старого Черевика».

Через казкові оповіді, яскраво прикрашені малюнками Антона Григорука, творче подружжя знайомить малюків зі святим Миколаєм, який уміє робити різні дива. Митці допомагають малечі сприймати Чудотворця не як джерело подарунків, а як невидимого помічника, який бачить дитячу душу, не карає, а пробачає. І винагороджує дітей за добрі справи. Так, Старий Черевик, схвильований і щасливий, не спить аж до ранку і зберігає подарунки, які йому довірив Миколай.

Однак у цій чудесній казковій оповіді справжній дарунок від Миколая – не забавки і цукерки, а захист від самотності. Ця тема має своє продовження і в реалістичній казці «Зелене Ягнятко» — про літнього Миколая, яка вчить вірити в чудеса, які обов'язково здійсняться.

Митці щиро прагнуть, аби малеча росла завзята і смілива, мислила й сприймала світ образами й емоціями. Через свою творчість вони допомагають дітворі засвоювати й переосмислювати навколишній світ, відчувати його зміни, формують у наймолодших певні знання, уявлення, враження про довколишнє середовище, бажання знайти власне місце у цьому світі.

Аделя Григоруk вчить розмовляти з дітьми, навіть клопочучись буденними справами, слухати їх, радіти за них і щось їм розказувати. Ми самі будемо здивовані, час від часу ділячись із ними своїми таємницями. Зважаючи на обопільний зв'язок, обов'язково вдасться досягти відвертості та зацікавлення від власної дитини.

Використовуючи казкові сюжети, письменниця піднімає важливу в житті тему «Про безліч усіляких «Як?»: як діяти? Як ставати самостійними? Як взаємодіяти з іншими? Важливою формулою у відповідях на всі ці «Як?..» стає відверте й щире спілкування з дитиною. Таке спілкування продукує довготривалу радість від співпереживань, у яких особливо зароджуються мрії. Цікаво, що дитина з юних літ інтуїтивно тягнеться до того, що їй хочеться робити. І тут дорослим важливо не впустити цей момент одкровення від юної особистості, слушно підтримати й розвинути її покликання.

У розділі «Над нами сонечко сія» авторка творить привабливі образи Веселки, Сонячного Зайчика, Жайворонка, бджілки Жужі, сміливого Лебеда і привітної Качечки, лікаря Лелеки та інших, які готові прийти на допомогу, підтримати і допомогти.

Аделя Григоруk торкається й тем соціальних, суспільно значимих.

Як соціальна притча звучить «Казка про Правду». У ній Аделя Григоруk постає як прихильниця ідей гуманізму та справедливості. На противагу Кривді, яка підступно витіснила Правду, письменниця пропонує вихід, пройнятий вищою духовністю, любов'ю до справедливості, а саме: змогтися відстоювати Правду, бо вона найважливіше у житті. Це ж як актуально й на сьогоднішню днину! Казки такої тематики концентрують у собі картини народного життя, готують до непростих рішень у моменти вибору. Те, що вийшло з-під пера А.Григоруk,

вражає і своєю філософською глибиною, і проникливою житейською мудрістю, як її «Казка про Опудало», «Петрусь і чарівна сопілка», «Казка про скарб» та інші.

Розділ «На білому світі як у віночку», в якому вміщені віршовані казочки, знайомить наймолодших читачів з лісовими мешканцями, які гуляють зеленими галявами, стрибають, граються, лікуються у лісовому медпункті, рахують та вправно клацають у телефоні. Цим вони схожі на малят і приваблюють їх своєю поведінкою, іграми та пустощами.

Цей розділ книжки – чудова добірка маленьких казочок, як, наприклад, «Зайченяткова обновка».

У мами Зайчихи
Маленьке Зайчатко —
Ой лишенько-лихо! —
Скалічило лапку.
Матуся Зайчаткові
Лапку промила
І подорожник
До рани привила.

Зворушує турбота матусі про свого маленького синочка. Вона не лише лікує лапку зайченяті, але й вирішує запобігти наступним можливим травмам:

А потім грибочків
В бесаги поклала
І в Косів на ярмарок
По-чим-чи-ку-ва-ла...

Хутенько грибочки
Зайчиха продала
Й обновку синочкові
Гарну придбала.
Купила йому
Шкіряні постолятка,
Щоб любий синочок
Беріг свої лапки.

Повчальність цієї казочки незмірна. Мені й самій приємно згадати, як у дитинстві прививала листочок подорожника до рани, збирала гриби, аби продати їх на славнозвісному Косівському базарі, а за виручені гроші купити собі омріяну обновку.

У життєвій і творчій парі з художником Антоном Григоруком казкарка відтворює захопливий світ Гуцульщини, будить у читачів прагнення самим досліджувати той світ навколо себе. Автори певні, що чим емоційніше, яскравіше дитина входить у систему взаємовідносин з навколишньою дійсністю, тим продуктивніше здійснюється процес її світосприйняття.

Казковий світ письменниці оживає на сторінках українських газетних і журнальних видань, які постійно публікують її твори. Чарівні й цікаві історії захоплюють й закордонних читачів зі сторінок журналів «Дзвоник» (Румунія), «Розумники» (Торонто), «Наш український дім» (науково-популярний часопис для вчителів України та діаспори). Деякі казки письменниці передано польською, чеською, французькою та англійською мовами.

Чарівні оповіді для дітей Аделі Григоруок звучать і в аудіозаписах, здійснених редакційними колегіями румунського «Дзвоника», канадських «Розумників» та часопису «Наш український дім», отож і малята, і їх бать-

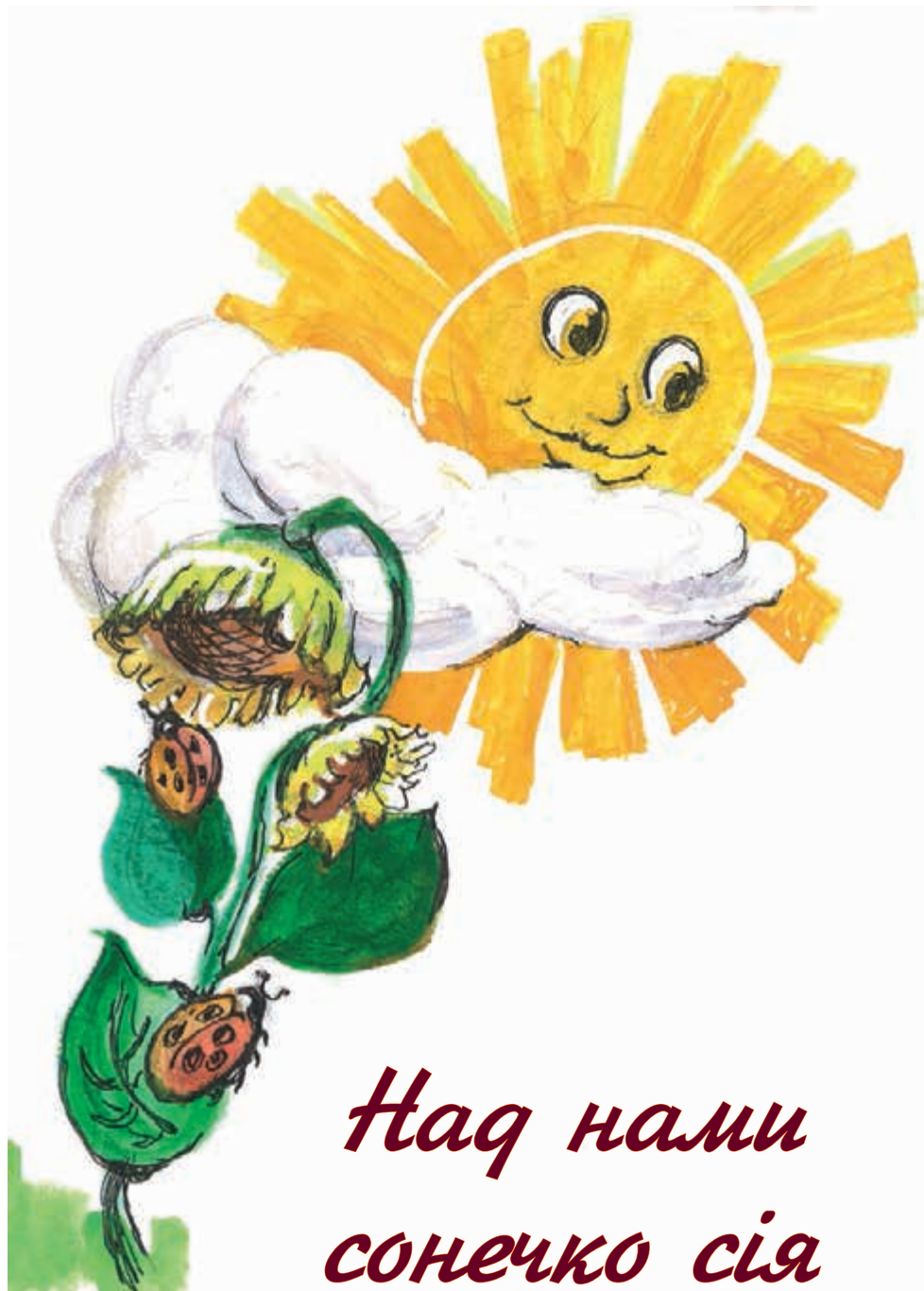
ки мають змогу насолоджуватися ними в задушевному, проникливому виконанні професійних артистів та дикторів.

Про твори Аделі Григоруk для дітей писали Віра Торватова, Марія Порох, Микола Близнюк, Петро Гавука, Людмила Зузяк, Ярослав Тимофійчук, Василь Глібчук та ін., які вміщували свої матеріали у вітчизняній та зарубіжній пресі.

Як стверджує сама письменниця, казка «запалює в дитини СВІТЛО, особливістю якого є те, що воно НЕ ГАСНЕ. Поринаючи у світ казки, дитина не робить зла, старається не кривдити слабших, і, що головне, вона чинить гідно Людини». Аделія Григоруk переконана, що в дорослому житті, коли вже ніби не до казки, це СВІТЛО допомагає повертатися до настанов найрідніших людей, відчувати їхній енергетичний струмінь.

Нова книжка «Сонячний Зайчик і його вірні друзі» Аделі Григоруk відкриває серце мисткині, сповнене мудрості та любові. А ще вчить виховувати в собі духовне здоров'я, завдяки якому закладається чимало рис майбутньої дорослої людини.

Ніна Васильченко-Каверіна,
*аспірантка кафедри української літератури
Чернівецького національного університету
ім.Ю.Федьковича*

*Над нами
сонечко сія*

*Веселка,
Сонячний Зайчик
та інші*

Відгуркотів Грім,
відшумів Дощ,
і на небі від од-
ного краю аж до друго-
го засяяла семибарвна
Веселка. Вона спрагло
пила воду з-за обрію. І
тут меткий Сонячний
Зайчик заплигнув
на червону Ве-
селчину смужку,
перестрибнув на
помаранчеву і
пустотли-
во загой-
дався на
жовтій.

Він
і сам був жовто-
гарячий, з весе-
лим ластовинням на кир-
патову носиківі.

— Веселочко, чуєш, Веселоч-
ко, можна з тобою погратися?

— Чому ж ні? — відізва-
ся Веселка. — А в що?

— А давай... — на мить заду-
мався Зайчик, — хто кого наздоже-
не.

— Гарзд, — погодилася Ве-
селка.

— Але спочатку порахуємось,
— запропонував Зайчик. — Я знаю
нову лічилку.

І він почав:

Раз, два - спить трава.

Три, чотири - розбудили.

П'ять, шість - вийшов Лис.

Сім, вісім - гомін в лісі.

Дев'ять, десять - всі сховались

І від Лиса врятувались!

— Я вийшов! Я вийшов!, — радісно заплигав Зайчик на одній нозі. — Здоганай мене, Веселчко-о-о-о! — і він притьмом подався зеленою смужкою на південний край неба.

— А я вже тут!

— І я тут! — в ту ж мить відгукнулася Веселка.

— Це що, ми разом прибігли? — здивувався Зайчик.

— Виходить, що так!

— Нумо ще раз! — запропонував Зайчик і перестрибнув на голубу смужку.

— Давай! — погодилася Веселка.

І вони щодуху помчали у протилежному напрямку — до північного небокраю.

Зайчик був певний, що цього разу неодмінно прибіжить перший — хіба ж є хто прудкіший за нього? Він аж очі заплющив, долаючи останні метри блакитної доріжки. Коли розплющив — не зміг подати й голосу: Веселка була вже тут.

— Як ти встигла? — скрикнув питавачи.

Веселка щиро розсміялася.

Вона
була така
красива —
усміхнена й барви-
ста, що Зайчик теж у
відповідь засяяв усім
своїм ластовинням, а
прикрість його вмить
розвіялась.

— Відпочину, мабуть,
трішки, — і Зайчик вмос-
тився на синю смужку,
заклавши лапки за голо-
ву.

Це було так гарно — зо-
лотий Сонячний Зайчик на
синьому тлі! — що Веселка за-
усміхалася ще ширше.

Співучий Жайворонок, що
маленькою грудочкою підняв-
ся ввись, аж завмер від подиву,
опинившись біля них. А потім
так радісно защебетав, що Веселка
і Сонячний Зайчик захоплено заплескали
в долоні.

Сонячний Зайчик стрибнув на фіолето-
ву смужку, ближче до Жайворонка, і подав
йому лапку:

— Будьмо знайомі! Заспівай, будь
ласка, ще. В тебе ду-у-у-уже чудово
виходить.

Жайворонок засоромився від
похвали. Але Веселка і Сонячний
Зайчик так приязно до нього
всміхались, що ніяковість якось

одразу й минулася.

І Жайворончок почав співати свої найкращі пісні...

Усе довкола стихло. Завмерли Веселка і Сонячний Зайчик. Зупинився Вітер, що якраз пробігав мимо. Навіть Сонце, злегка закрившись Хмаркою, насолоджувалося чарівним співом.

Зазвучало останнє колінце — і мелодія стихла. Якусь мить усі мовчали. А потім мовби ошаліли від захвату! Сонячний Зайчик високо підстрибував і тріпав вушками.

Вітер аплодував що мав сили. Хмарка зворушено розплакалась, а потім сором'язливо витерла сльози мережаною хустинкою.

Веселка і Сонце сяяли від задоволення й гаряче дякували маленькому співакові.

Десь на східному краю неба басовито обізвався Грім, даючи знати, що й він слухав цей дивовижний спів.

А Жайворонок скромно кланявся своїм слухачам.

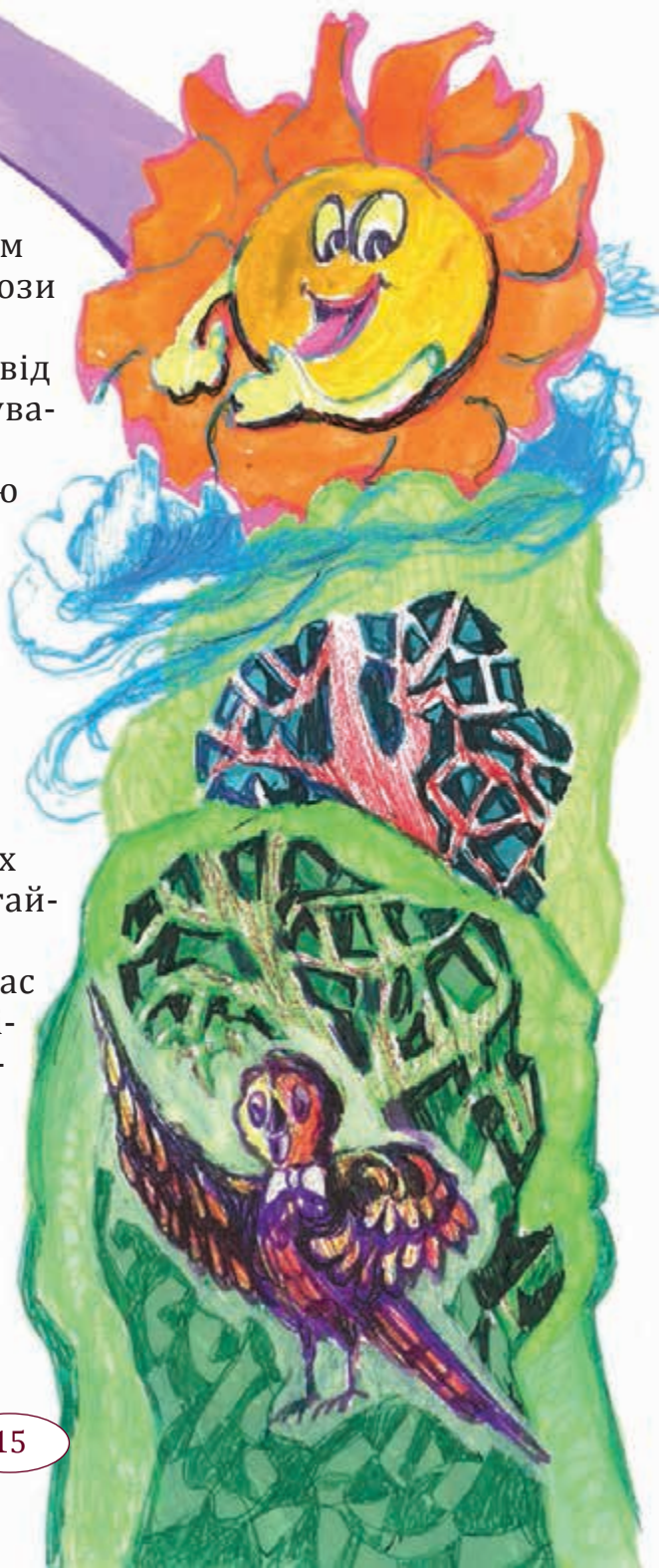
Концерт закінчився.

Хоч-не-хоч, а треба було братися до своїх щоденних справ. А їх у кожного — гай-гай! — таки чималенько.

Але я вірю, що прийде час — і всі неодмінно зустрінуться знову: і Веселка, і Сонячний Зайчик, і Жайворонок, і Сонце...

Усі-всі.

Може, тоді ми почуємо нову казочку?

Бджілка Жужа

Маленька Жужа раптом прокинулася, бо хтось наполегливо стукав у віконце вулика, де вона жила. Протерши очі маленькими кулачками, Жужа прислухалася, чи, бува, їй не вчувається.

Але ні! Стук ще раз повторився, а потім — знову.

Жужа підійшла до віконця, відслонила фіранку — і аж зажмурилася від несподіванки.

Просто перед нею на золотій ниточці гойдався знайомий Сонячний Зайчик. Він сміявся на весь рот і кликав надвір.

Але ж там була зима! Жужа добре пам'ятала крижаний холод, який змусив усю їх сім'ю надовго залетіти до вулика. Правда, що було далі, вона не може згадати, бо заснула, як і всі її сестрички.

Вулик і тепер ще спав, лише дилася.

Жужа й пробу-

— Виходь! Бачиш, як сонечко ясно світить! — не вгамовувався Зайчик. — Не бійся, тут тепло-тепло!

Жужа наважилася відхилити двері й висунула голівку надвір. Снігу не було. І справді дихало теплом.

— Вилітай, Жужо! — квапив Зайчик. — Диви, як хороше навкруги!

Бджілка переступила поріг, махнула крильцями і піднялася в повітря. Радість охопила її, і вона голосно задзижчала.

Навколо неї кружляв Сонячний Зайчик — руденький, кирпичний, з веснянками на всьому личку, але дуже-дуже милий. Він подав Жужі свою гарячу лапку, і вони вдвох полетіли до найближчої Акації.

— Добридень, тітонько Акаціє! — привіталася бджілка.
— Чи не почастуєте медком?

— Ні, люба, — відповіла Акація. — Я ще й листячко не випустила. А цвіту пізно — аж у червні. Тоді й прилітай.

— Гайда у сад, — запропонував Сонячний Зайчик. — Там уже щось мало б цвісти.

Сад був іще голий. Яблуні та груші стояли без листя. Але на вишнях бруньки вже бубнявіли.

— Вишенько, Вишенько! — підлетіла бджілка до деревця. — Чи не знайдеться в тебе хоча б однієї квіточки, щоб покуштувати медку? Я так зголодніла за зиму!..

— Прилітай через тиждень, — запросила Вишенька. — А сьогодні, сама бачиш, я ще не цвіту.

Тим часом Сонячний Зайчик і собі почав шукати розквітле дерево.

Він майнув до білявої хатинки, під якою вигрівалася проти сонця стара Абрикоса.

Бджілка подалася за ним.

Абрикоса привітно затріпотіла гіллям, густо вкритим ще затуленими квіточками.

Бджілка зазирнула в один, другий пуп'янок і розчаровано відлетіла.

— Завтра, мила, завтра. Усі мої квіточки зранку розпустяться, запахнуть, — тоді й чекаю на гостину, — лагідно загомонала Абрикоса.

Жужі стало дуже прикро, адже вона сподівалася скуштувати хоч краплину солодкого соку. І ось тобі, маєш... В неї від голоду паморочилася голова, а засмучений Сонячний Зайчик не знав, чим їй зарадити.

— Панночко бджілко! Панночко бджілко! — почулося звідкись знизу.

Ласкаво прошу до мене!

Сонячний Зайчик підхопив Жужу і — майже непритомну — опустив її на землю.

Від густого аромату бджілка прийшла до тями і побачи-

ла жовту Кульбабу, яка тягнулася їй назустріч. Від неї йшов такий знайомий запах меду, що Жужа стрепенулася і з насолодою занурилася в жовтогарячу чашечку.

Сонячний Зайчик полегшено зітхнув і присів на краєчок квітки.

Наласувавшись досхочу, Жужа заквапилася додому. Сонячний Зайчик провів її аж до вулика.

А вранці Жужа розбудила всю свою сім'ю, бо вже зацвітали абрикоси і можна було летіти по солодкий-солодкий мед.

Пташина пригода

Легенька хвилька ледь чутно хлюпнула об берег. Качечка збудилася й виглянула зі своєї очеретяної хатинки. Надворі було ще темно, але їй уже не хотілося спати.

Качечка виплила на тихе плесо, кілька разів пірнула, а потім взялася збирати ряску.

— Напечу піріжечків для каченят, — подумала, наповнюючи ряскою корзинку.

Потім вона повернулася додому й заходилася коло печі.

За якийсь час в оселі запахло свіжими піріжками. А з глиняного горщика пішов смачний дух пшоняної каші.

Пробудилися каченята.

— Піріжки! Піріжки! — весело застрибали вони і, швиденько вмивши заспані личка, заквапилися до сніданку. Поки каченята із задоволенням його намина-

ли, Качечка метнулася до сусідки — віднесла і її діткам мисочку рум'яних пиріжків.

Потім усі подалися на ставок.

Тут було чудово!

З неба сміялося сонце, віяв лагідний вітерець, з хвилики на хвилику перестрибував Сонячний Зайчик і пустотливо розбризкував навсібіч золоті крапельки води.

Слідом за Качечкою на плесі з'явилися сусідка Качка зі своєю галасливою сімейкою та водяна Курочка з чорненькими малятками. На другому боці плавали білі Лебеді з дітворою. Біля берега в ситнягу поважно чалапала сіра Чапля.

Пташина малеча охоче гралася й пірнала. Дорослі приязно гомоніли.

І тут, саме тоді, коли Качечка показувала діткам, як збирати кушир, з неба каменем упав Шуліка.

Він миттю вхопив гострими пазурами найбіль-

ше каченя. Почувся розпачливий і безпорадний писк.

Качечка побачила Шуліку й кинулася до нього. Гострим дзьобом вона боляче вщипнула його за кігтясту лапу.

Шуліка випустив маля і вчепився Качечці в крило.

Качечка закричала, закрутилася по воді, здіймаючи високі бризки.

— Допоможіть! — на весь голос вокала вона.

Сонячний Зайчик, що якраз опинився поруч, блискавично метнувся до Лебедів.

Шуліка намагався підняти Качечку в повітря, але йому це ніяк не вдалося.

Птаство шугнуло хто куди.

На ставку все принішкло.

Сили покидали Качечку. З крила текла кров. Вода навколо забарвилася в червоне.

Саме тоді з очерету вихопилася Качка-сусідка. Вона сховала своїх каченят, а вже тоді кинулася на допомогу і кілька разів так дзьобнула Шуліку, аж той отетерів. Але їй дісталося — Шуліка боляче вдарив Качку по голові.

У ці хвилини нерівного поєдинку в повітря піднявся великий птах. Це був Лебідь. Він швидко наближався до Шуліки.

З верболозу й очерету випливали й інші птахи. Шуліка зрозумів, що зараз буде непереливки, і метнувся в небеса.

Лебідь подався за ним. Він гнав хижака, поки той не щез з очей.

Птаство з'юрмилося навколо потерпілих.

— Лікаря!
Негайно лікаря!

— Але де його шукати?

— Я знайду! — вигукнув Сонячний Зайчик і майнув у долину.

Птахи доправили Качечку, якій було дуже зле, до її очеретяної хатинки. Сусідка Качка, на щастя, втратила лише кілька пір'їнок.

— Де наша хвора? — почувся строгий голос від дверей.

У с і повернулися і побачили лікаря Лелеку. В білому халаті й окулярах він мав дуже поважний вигляд.

Лелека вийняв з валізки слухавку та якісь блискучі інструменти й почав оглядати Качечку.

Тихо й навіть не кліпаючи, всі слідували за кожним його рухом.

— Загрози для життя я не бачу, — нарешті промовив Лелека. — Хоча си-

туація й непроста.

В усіх відлягло від серця.

Лікар склав Качечці переламане крило і заквапився додому.

— Якби хворій погіршало, дайте знати. Ви маєте найпрудкішого в світі гінця, — і він з усмішкою поглянув у бік Сонячного Зайчика, аж той зашарівся.

... Поки Качечка одужувала, їй охоче допомагали всі мешканці ставка.

Прикра пригода з Шулікою не тільки здружила їх, а й заставила подбати про безпеку. Щодня й щоночі вони виставляли варту і пильно стежили, щоб ніякий капосник не підкрався до них непомітно.

А Сонячний Зайчик дивився на птахів і думав:

— Де є дружба і допомога, там ніякий ворог не страшний.

І це на правду так.

Казка про Оцудало

Усе почалося однієї днини, коли сонце піднялося високо на виднокіл і радісно сповістило, що нарешті прийшла весна.

Саме тоді вже багато років не ораний город біля самотньої хатки, що білила між гіллястих яблунь і груш, ожив веселими й дзвінкими голосами.

Бадьоро форкав гнідий коник, тягнучи плуга. Парували чорні лискучі скиби ріллі. Горобці та синички раз у раз вихоплювали з ріллі черв'ячків і личинок.

Коник ще раз жваво пройшовся по городу — тепер уже з бороною.

Земля після цього вирівнялася, стала пухкою та м'якенькою.

Тоді тато, мама і двійко діток, — а це саме вони всією сім'єю прийшли на ще вчора забутий город — завзято почали садити всяку всячину.

— Тут у нас

буде картопля, — авторитетно вирішив тато.

— А тут буряки, — сказала мама.

— А морква? А капуста? — в один голос запитали діти.

— Будуть, будуть, — заспокоїв їх тато. — Все у нас буде, якщо посадимо.

Така незвичайна метушня не пройшла мимо уваги цікавих сусідів, що гніздилися на високих осоках.

Немовби в розвідку, на свіжу землю опустилися дві пари ворон. А вже за якусь мить ціла вороняча зграя приєдналася до них і почала завзято порпатися в ріллі.

— Ану геть, дармоїди! — закричав тато на небажаних гостей.

Трохи відлетівши і вичекавши кілька хвилин, ворони знову опустилися на город, правда, вже з іншого боку.

Хлопчик чимдуж побіг їх проганяти, але пернаті й не думали тікати. Вони, мабуть, знали, що господарі незабаром підуть — не будуть же вони сидіти тут до темної ночі.

— Придумав! Придумав! — закричав раптом хлопчик. — Татку, давай поставимо

на городі опудало!

— Добра думка! — погодився тато.

І вони взялися майструвати опудало.

Тут і розпочинається казка.

... Опудало з'явилося, коли Мама з Донечкою впорядковували останню грядку.

Тато встановив його посеред городу і з переможним виглядом подивився у бік ворон: а що, мовляв, не сподівалися?

Ворони вичікувально зібралися до купи.

Опудало було високе, в білій сорочці. Воно широко розставило руки, так, що й не зрозумієш: хоче воно всіх обняти чи проганяє капосних птахів. Вигляд йому псувала хіба що одна нога. Власне, вона була в нього єдиною. Але що тут вдієш? Де ви бачили опудала на двох ногах?

— Знаєш, Татку, — сказала Доня, — мені здається, що варто було б йому додати ще якогось одягу.

І вона швиденько подалася до хати. Повернувшись, висади-

ла Опудалові на голову крилатого капелюха, а навкруг шії обмотала барвистий шарф.

Тепер Опудало набуло досить-таки симпатичного вигляду. Капелюх надавав йому необхідної солідності, а яскравий шалик виказував широку і творчу натуру. Від кожного подуву вітру довгі кінці шарфа розвівалися, і тоді здавалося, що Опудало збирається запрошувати між грядками.

Ворони уважно приглядалися до несподіваної персони, що з'явилася на городі.

— По-моєму, непогано, — оцінив роботу Тато.

Уся сім'я з ним погодилася. А що вони, напрацювавшись, добре зголодніли, то й подалися до хати полуднувати.

Опудало залишилося саме.

Воно почало потроху приходити до тями. Це й не дивно, бо навіть і ви розгубилися б, якби на вас в один момент звалилося стільки подій.

Спочатку Опудало роззирнулося довкола. Свіжа земля по-весняному дихала паром. Рівнесенькими рядочками тягнувся город. Акуратні стежечки відділяли грядку від грядки.

Це йому сподобалося.

Потім воно почало розглядати себе.

— Біла сорочка, мабуть, мені пасує. Ну, а шарф і капелюх – це таки шикарно!..

Опудало залишилось задоволене і своїм виглядом.

Якраз у цей момент одна з Ворон, — певно, найбільш нахабна, — опустилася на грядку.

— Киш! — гукнуло Опудало і майнуло широким рукавом.

Ворона з несподіванки каркнула і злякано полетіла геть.

— Диви, — сказало саме до себе Опудало, — а вона мене послухалась...

Це надало сміливості, й Опудало впевнено розправило плечі.

З хати вибіг Хлопчик. Він

першим побачив, як добре новий сторож пильнує город.

— Татку, а може, зробити йому ще й тріскачку?

І вже за якийсь час Опудалові дали в руки такий собі млинок, який крутився на вітрі й безугавно тріщав.

Тато пояснив:

— Це тобі замість рушниць. Хижих звірів тут немає, а птахів цим відлякаєш.

Опудало не знак згоди кивнуло головою.

— Залишаємо тебе тут за головного. Гляди, щоб був порядок. Ми скоро приїдемо, — наповідав Тато, сідаючи в машину.

Мама і Діти помахали на прощання руками.

Спочатку Опудалові було трохи лячно від великої відповідальності, яку на нього поклали. Але прийшлося швидко при звичаїтись, тим паче, що й вибору ніякого не було.

Зранку до вечора Опудало ганяло ворон, сорок, граків, які так і норовили видзьобати з грядок кукурудзу та горох.

Воювало воно і з сусідськими курми, які чомусь дуже любляли порпатися саме на його городі.

Забігло було сюди й чиясь Теля, але Опудало так енергійно замахало на нього руками, що Теля відразу ж дременуло геть. Отакою нелегкою була ця служба.

Ви думаєте, що хоча б уночі воно мало спокій? Де там! Приходилося і тхора проганяти, який хотів оселитися в їх повітці, і лисицю налякати, що мала намір повечеряти в су-сідському курнику, і зайців виганяти з капусти...

Інколи за цілісіньку ніч не було змоги й на коротку мить склепити очі.

Але Опудало не скаржилося. Навпаки. Воно дуже тішилося, коли Тато з Мамою хвалили його за добру службу. А Діти ще й завжди привозили якісь гостинці. Різнобарвні стрічки, прапорці маяли в руках Опудала під час кожного їх приїзду.

Одного разу Хлопчик подарував йому велику чорну кулю. Коли вона високо здійнялася в небо, цікава Сорока хотіла роздивитися, що ж то таке. Але наблизившись і побачивши страшний череп і схрещені кістки, злякано зойкнула і стрімголов подалася в гущавину осокорів.

Це дуже всіх розвеселило. Діти довго сміялися, а Сорока аж до вечора так і не показалася поблизу.

Якось в дощ Опудалові дали парасолю з блискучою ручкою.

— Мабуть, мене люблять, — зворушено подумало воно. — Інакше б не переймалися, що я змокну до нитки.

Дощ закінчився, але парасолю Опудалові залишили. Тепер вона захищала його й від палючого сонця.

І не лише його. Під широкий купол до нього залітали горобчики та синички і, вмостившись на сталевих спицях,

розповідали різні новини.

Одного разу по блискучій ручці парасолі ковзнув Сонячний Зайчик, а потім по ній же з'їхав униз. Ця забава обом дуже сподобалася, і відтоді Сонячний Зайчик щодня навідував Опудало. Вони стали добрими приятелями.

Минуло літо.

Город щедро переповнився овочами. Дозріли кукурудза і картопля, вродили буряки й квасоля. Поміж грядками вигрівали боки великі перісті гарбузи.

Опудало було щасливе: адже в такий багатий урожай вкладена і його невтомна праця!

Господарі тепер приїжджали частіше, зранку поралися на городі, квапилися зібрати все до холодів.

А вони почали давати про себе знати. Сонце вже не гріло, лише блідо світило. Часто мрячив осінній дощик. Інколи здіймався раптовий вітер. Тоді свій скрипучий голос подавала тріскачка, яку Опудало все ще міцно стискало в руці.

Цей звук чомусь сердив Тата, і в якийсь момент він, вихопивши тріскачку в Опудала, кинув її під ноги.

Опудалові зробилося жаль, але воно не сміло перечити Татові й, знічено схилившись, лише нечутно зітхнуло.

Нарешті город упорали.

— Збирайтеся швидше додому, — квапив усіх Тато, — бо темніє.

Мама з дітьми носили в машину великі й малі пакунки.

Із-за темної хмари на мить блиснуло сонце, і Сонячний Зайчик побачив серед порожнього городу похилене й стомлене Опудало.

Як улітку, він ковзнув з неба й опустився на ручку парасолі.

Опудало навіть не помітило Зайчика. Воно тужливо дивилося на господарів та їх дітей, що лаштувалися в дорогу. Зайчик спостеріг, як дві великі сльози скотилися з його очей.

— Е-е-е, при-

ятелю, бачу, тобі зовсім зле, — подумав він і притьмом кинувся на подвір'я. Там знайшов Дівчинку, залоскотав їй щічку, а потім усівся на вії.

Дівчинка раз і вдруге махнула рукою, але Зайчик не тікав.

— Що таке? — здивувалася вона.

Зайчик показав лапкою на Опудало.

— Ой! — скрикнула Дівчинка. — Я зараз, зачекайте мене!

Вона побігла на город, схопила в обійми Опудало, понесла до повітки, поклала на в'язку сіна і хотіла вже йти. Але

тут її погляд упав на довгий кожух, що висів на кілку.

Дівчинка зняла кожух, одягла його на Опудало і дбайливо підняла комір.

— Тепер тобі буде тепло, — шепнула вона. — Чекай нас до весни...

З цими словами Дівчинка вибігла надвір і зачинила за собою двері повітки.

За нею вишмигнув і Сонячний Зайчик.

Стало темно і тихо...

Опудалові мовби камінь звалився з душі.

— Мабуть, є щастя і в Опудала, — подумало воно перед тим, як заплющити очі й поринути в сон.

Казка про Правду

Мрапалося так, що в одній країні раптом зникла Правда. Хоча чому — раптом? Тривалі роки, й особливо в останній час, Правда тут почувалася дуже невпевнено: її не пускали туди, де вона мала бути обов'язково, не давали сказати слова, грозили знести голову, якщо буде перечити цареві та придворним.

А потім сталося неймовірне. Цар покликав до свого палацу Кривду, наказав справити їй вишиту сорочку, плахту, одягнути на шию кілька разків доброго коралового намиста і взути в червоні чобітки. А потім Кривду почали всюди водити й казати, що це — Правда.

Хто знав Правду — не повірив, хто ніколи не бачив її в обличчя — навіть не засумнівався: Правда то й Правда.

Гірко стало Правді. Заплакала вона — і зникла.

Спочатку цього ніхто й не помітив. Але невдовзі — почалося: чвари, злодійства, неподобства, побори. Дійшло вже до смертовбивств.

Країна стала гинути. Люди змінювали свою подобу, на звірів перетворювалися. Ідеш — і не знаєш, хто тобі зустрінеється: людина чи звір. Страшно не те, що на вулицю виходити, — в хаті залишатися. Замкі вже не допомагають.

Першими похопилися діти. Почали допитуватися: де Правда та й де Правда? Їм показують на прибрану Кривду: ось!

Не вірять — не вона, кажуть.

— Як не вона? — дивуються цар зі свитою.

— А не вона. Хочемо справжньої та й годі!

Що робити? Аби діти не плакали, пообіцяли, що знайдуть Правду, та ще й похвалили:

— От які в нас гарні діти ростуть! Молодці! Треба дати їм Правду.

Коли втішені діти чекали на Правду й співали своїх пісень, звідки не візьмись — налетіла згряя хижих птахів і несподівано накинулась на них. Діти оторопіли, а пернаті

сталевими дзьобами несамовито клювали їм очі, залізними пазурами впивалися в тіло.

Крик, сльози, кров!..

Кинулися батьки на допомогу. Благають не калічити дітей.

Де там! Не вгаває зловісне птаство. Червоніє білий сніг під дитячими тілами. А чорні птиці ще більше навісніють, упиваючись свіжою кров'ю.

Як зарадити біді?

— Борітеся — поборете! Вам Бог помагає! — раптом пролунав сміливий за клик. То гукав юнак, що прибув із чужої землі, бо також сподівався побачити Правду.

Аж раптом — цвіньк! — маленька грудочка гарячого свинцю впилася в юнакове серце.

І не стало його. Але чиста душа юнакова знову почала шукати Правду. Долучилися до неї ще інші душі й уже разом шукають. І знайшли-таки.

Просять:

— Повернися в нашу країну!

— Що я там буду робити? — скрушно питає Правда. —
Нема у вашій країні місця для мене.

— А ти поглянь, скільки людей на тебе сподівається, —
сказали душі й піднесли Правду на своїх крилах аж під хма-
ри.

Подивилася Правда на землю і побачила мільйони людей, що, склавши руки в молитві, благали її повернутися.

— А там що? — показала вона на високі стовпи вогню та диму.

— Там іде бій, щоб Кривда не звалася Правдою. І допомогти можеш лише ти.

Повірила Правда, що вона знову потрібна, й почала опускатися з піднебесся на землю, до тих сміливих людей, що вступили в жорстокий поєдинок з Кривдою.

... А світлі душі линули все вище й вище в небо, бо їх кликав до себе Бог.

Казка про скарб

В одному місті біля ринкових воріт появилася сліпий жебрак. Він був не старий і зовсім не такий, як інші прохачі. Не виставляв напоказ свої рани, не благав жалості. Мовчки чекав, поки хтось подасть кусень хліба, яблуко чи якийсь гріш...

І ось тут ставалося найдивніше: жебрак просив благодійника ... ударити його в обличчя.

— Як так? — дивувалися люди. — За що?

— Ударте, благаю вас, — звучала відповідь. — Христа ради молю!

Але ніхто не відважувався глумитися над сліпим. Подавши милостиню, люди чимшвидше і якимось перелякано відходили, а жебрак ставав усе сумнішим і сумнішим.

За день сотні чоловіків і жінок, молодих і старих проходили мимо, але не знаходився бодай один, щоб виконав його прохання.

Минали дні. До жебрака звикли. Було б уже дивно, якби його не було на звичному місці.

Одного ранку по дорозі на ринок сліпий спіткнувся об щось й упав. Якась дівчинка, що в той час йшла мимо, нахилилася й хотіла його підняти. Але чоловік, напевно, втратив притомність, бо не говорив і навіть не рухався.

Отямився він, коли відчув, як хтось бризкає на нього водою.

— Що зі мною? — запитав кволо.

— Не бійтеся, все добре, — почув у відповідь дитячий голосок. — Слава Богу, ви отямилися, бо мені аж лячно зробилося, коли ви завмерли.

— Нащо ти мене врятувала? — глухо мовив чоловік. — Було б краще, якби я помер.

— Що ви таке кажете? — здивувалася дівчинка. — Життя — це дар Божий.

— Що ти знаєш про життя... — відповів жебрак. — Буває, що не жити хоче ться, а вмерти.. Але смерть не завжди радо розкриває свої обійми.

Він замовк. Вони сиділи край берега річки. Внизу шуміла вода.

Зненацька з уст сліпого полилася невесела розповідь.

...Я не був бідним, був зрячим, мав два десятки міцних коней, якими перевозив вантажі в Мадярщину і Волощину. Справи йшли добре. Мої дружина і донечка не знали ні в чому відмови. Найдорожчу одержу та найкращі прикраси привозив їм з далеких країв. А для мене найціннішою була їх любов.

Одного разу поверталися ми додому й зупинилися перепочити. Розпрягли коней, пустили пастися. Розклали ватру¹ і сіли з погоничами їсти.

І тут звідки не візьмись — дідок. Сивий весь, з бородою. Привітався, сів поряд, запитав, звідки й куди йдемо.

Почастував я його, чим мав. А він каже:

— Я знаю, де в горах Довбушеві комори. Якщо даси мені пару коней, я покажу їх тобі.

Я згодився, і ми рушили за дідом.

Через якийсь час увійшли в ущелину й почали підійматися вверх потоком. Дорога була варівкою², але ми вперто дерлися все вище й вище. Нарешті зупинилися

біля величезної кам'яної скали.

Старий наказав усім відвернутися, а сам підійшов до її підніжжя й щось тихо почав промовляти. Потім тричі постукав своєю барткою³ об камінь і — о диво! — камінь розступився на дві половини.

Показалася велика печера. Навіть не печера, а простора зала, освітлена мерехтливим вогнем. Посеред неї лежали величезні купи срібла, золота, перлів, дорогоцінного каміння.

— Беріть, що хочете, — сказав дідок.

Ми почали набирати в шкіряні мішки все, що лежало довкруги.

Незнайомець не брав собі нічого. Він підійшов до невеличкої скрині, що стояла в кутку, підняв віко і вийняв з неї маленьку торбинку з тонкого сап'яну. Сховав її за пазуху й повернувся до нас.

Наші бурдюки були вщерть наповнені коштовностями, так, що ледве їх позав'язували.

— Ходімо, — мовив старий.

Ми вийшли з печери. Я наказав терхати⁴ коней, а дідок почав шепотіти заклинання.

Камінь зсунувся до купи. А після третього удару барткою скеля стала цілою, мовби ніколи не відчинялася.

— Тепер ти — найбагатша людина, — мовив старий. — Живи в добрі й нічим не журися. А я беру собі двох коней, як домовлялися, і бувай здоров.

І тут до мене приступило щось таке, чому не знайти ймення. Я звернувся до свого благодійника:

— О, дєдику⁵! Ти вже немолодий і самотній. Нащо тобі стільки золота і коштовностей? Віддай мені одного коня, я тобі повік вдячний буду!

Старий нічого не сказав, мовчки взяв за вуздечку коня і підвів до мене.

Я зрадив неймовірно, віддав погоничам коня до гурту й уже збирався рушати.

Але тут знову страшна пожадливість, як стріла, вразила мене в саме серце.

Я повернувся і побіг за старим.

— Гей ти! Цей кінь — мій. І терх⁴, що на ньому, також мій!

Дідок без жодного слова повернув мені й другого коня, навантаженого золотом, а сам повернувся, згорбився й поволі пішов у протилежний бік.

Я згадав раптом про сап'янову торбинку.

— Ану зачекай! — закричав я й кинувся навздогін. — Віддай

торбинку, що взяв у печері. Вона — моя!

— Залиш її мені, — попросив дід. — Адже я віддав тобі все.

Але мій розум помутився від захланності⁶. Я захопив старого за барки й потряс, що мав сили. Торбинка впала на землю.

— Що тут? Нащо вона тобі? — не вгамовувався я.

— В ній — чарівний порошок, — відповів дідок. — Якщо ним скористатися, то можна побачити всі скарби землі.

— Якщо не брешеш, покажи мені їх! Бо інакше — пожалієш! — погрозив я.

Старий чоловік підняв торбинку, відкрив її, взяв у пучки дрібочку білого порошку, щось прошепотів і торкнувся мого правого ока.

І враз гори довкола стали мовби скляними. Я побачив глибокі колодязі, великі й малі печери, просторі зали, наповнені дорогоцінними скарбами.

Я навіть чув, як подзенькують карбовані монети, й бачив, як іскряться коштовні самоцвіти.

Однак в ту мить усіх скарбів землі мені було вже замало. Я вимагав торкнутися й мого лівого ока.

— Але, безумцю, ти осліпнеш! — з жахом прошепотів старий.

— Не ти тут наказуєш! — осатаніло закричав я і потряс його так, що дідок мало не розсипався.

Тоді тремтячими пальцями, вмоченими в порошок, він торкнувся мого лівого ока.

І враз — сонце згасло. Я вже не бачив ні ясного неба, ні розкішної зелені, ні сріблястого потоку, що шумів неподалік.

Нічого не бачив. Усе покрила чорна мла.

Настрашений, я впав на коліна й почав благати старого, щоб повернув світло моїм очам.

Я просив його забрати всіх коней і все золото, що було у в'юках. Обіцяв, що віддам усе своє майно, надбане впродовж життя.

Усе марно.

— Плюгавцю! — сказав він. — Жадібність засліпила тебе. Довіку ти будеш оплакувати той день, коли дав золотіві взяти верх над собою.

Він пустився йти. Я кинувся навздогін, чіплявся за його одягу, хапав за руки, вмовляючи повернути мені зір.

— Ти осліп від величезного багатства, — сказав мені дід. — Чи є на це рада? Не знаю. Хіба відчуєш колись увесь безмір болю й відчаю, як оце я.

І він залишив мене самого.

Кудись зникли коні, золото, мої робітники...

Нескоро я прибився до людей. Сліпий і нужденний, уже кілька літ ходжу селами й містами із жебрацькою торбою. І прошу не так шмат хліба, як болючих стусанів, щоб відпокутувати кривду, яку вчинив старому чоловікові. Але так і не допросився. Люди – добрі. Це я, наче виродок

якийсь, зробив зло не задумавшись...

Він замовк. А потім додав:

— Незнаю, чи ти зрозумієш мене... Але коли мені судилося померти між чужих людей, то хотів би на коротесеньку мить заглянути в очі своєї донечки і сказати: прости...

І тут сліпий почув, що дівчинка схлипнула.

— Ти чого? — запитав він.

— Я, я... — тремтячим голосом мовила вона, — я... сирота і розумію, що ви кажете...

Голос у неї обірвався, здушене ридання вирвалося з грудей.

— Пробач мені, дитино, що завдав тобі жалю. Ти така добра до мене, а я... — сліпий скрушно замовк. Клубок у горлі не дав йому договорити.

Дівчинка уже не стримувала сліз.

Сліпий простягнув руку, щоб заспокоїти її, — і гарячі краплі впали йому на долоню. В ту мить серце жебрака так

стиснулося й запекло, мовби весь біль світу вмістився в ньому.

Тремтячою рукою він вийняв із-за пазухи хустину й простягнув дівчинці витерти сльози.

Плач ураз вщух.

— Звідки у вас ця хустина? — злякано спитало дівча.

— Її вишила моя доня.

— До-о-о-ня?..

І в ту ж мить, зойкнувши, дівчинка кинулася сліпому на шию.

— Це я, я вишивала! Тату, таточку-у-у!

Немов гострий спис пронизав груди сліпого. Гаряча лавина хлинула на нього, закрутила стрімким вихором. У вухах тонко задзвеніла струна і раптом – обірвалася.

Тієї ж секунди темрява розступилася.

Сонце яскравим снопом проміння вдарило йому до віч.

Знетямлений чоловік побачив поруч русявеньке дівчатко, яке тримало біля очей вишиту хустину, геть мокру від сліз.

— Доню, моя доню! — прошепотів він шерхлими устами і пригорнув дитину до серця.

Біль ущух, і незбагненне почуття заповонило його.

Дівчинка сяючими очима дивилася на тата. З його очей викотилися дві прозорі діамантові краплини й заблищали в світлі дня.

Вишитою хустиною доня обережно витерла їх і щасливо розсміялася.

¹ *ва́тра* (діал.) — вогнище

² *варі́вкий* (діал.) — небезпечний

³ *ба́ртка* (діал.) — топірець

⁴ *терха́ти* (діал.) — вантажити; *терх* — вантаж

⁵ *де́дик* (діал.) — татко, татусь

⁶ *захла́нність* (діал.) — жадібність

Зелене Яшчатко

Ця історія могла б ніколи не трапитись, і ніхто б про неї не переповідав ось уже кілька літ, якби... Але саме з такого «якби» й розпочинаються на світі всякі дивовижні пригоди.

Отож однієї погожої днини протоптаною стежкою, що вела в гірське село, йшов собі якийсь хлопець. Ну йшов та й ішов, ніхто на нього не звертав уваги, правда ж, і людей поблизу не було. Працювали: хто у лісі, хто на городі чи на сінокосі — кожен мав свій клопіт.

Хлопець, видно, був приїжджий, бо роздивлявся на всі боки, часто зупинявся, прислухався до шуму верховіть, співу пташок, милувався барвистими квітами, що цвіли обіч стежки. Місцеві ж мешканці звикають до гірських краєвидів і не дивуються з їх краси.

Захопившись метеликом, юнак якось незручно став на камінь. Той зірвався і покотився вниз. Хлопець упав. Він, мабуть, пошкодив ногу, бо різкий біль не дав йому підвестися.

Що робити?

Хлопець поспробував покликати на допомогу, але його голос глухою луною загубився в лісі. Він став повзти по стежці, однак з цього нічого доброго не вийшло: гостре каміння впивалося в тіло,

на руках обдиралася шкіра.

А нога розпухла і почала червоніти.

Тут почулися дзвінкі голоси, а незабаром і троє діток показалися на плаїку¹.

Вони здалеку побачили незнайомця й за кілька митей були біля нього.

— Ви хто? — запитав найстарший.

— Подорожній.

— А я - Юра, а це — Олексик і Марічка. — А вас як звати?

— Микола.

— Що ж з вами сталося, що лежите посеред стежки? — навперебій запитали молодші хлопчик і дівчинка.

— Та от: ішов, йшов — і впав. До того ж, напевно, ногу вивихнув, — відповів юнак.

— А йти можете? — співчутливо запитав Юра.

— Ні. Нога дуже болить.

— Залишайтеся тут, — а я йду за татом. Він щось придумає, — і Юрчик майже бігцем подався стежкою.

Чекаючи на тата, діти розговорилися. Вони розповіли, що живуть неподалік. Улітку — вдома, бо канікули. Коли настає осінь — то в інтернаті, бо мами в них немає, та й до школи ходити далеко. А зараз тато з вуйком² Павлом будують хату, бо їхня згоріла торік улітку: поцілила блискавка

під час грози.

— А де ж ви спите? — запитав юнак.

— У колибі. Там і ватерник³ є, щоб їжу готувати.

— Правда, дим по всій колибі, коли дрова сирі, — додала дівчинка. — Але то нічого, зате комарів нема.

І діти весело розсміялися.

Якраз на це підійшло двоє чоловіків із найстаршим хлопчиком.

— Слава Йсу! — привіталися чоловіки. — Що то за недобрый трафунок⁴ з вами стався?

Хлопець показав на ногу.

Один з чоловіків, тато дітлахів, уважно обдивився її, ретельно промацав пальцями і заспокоїв:

— Не біда. Зараз вивих управимо, і все скоро минеться.

Він став біля юнака на коліна, взяв його ногу в свої руки і раптово потягнув на себе.

Хлопець скрикнув від болю.

— Ну ось і все. А тепер — додому, — скомандував тато.

Чоловіки підняли хлопця на складені руки. Він обхопив їх за плечі — і так невдовзі добралися до колиби.

Удома господар, а його звали Петром, узяв якусь мазь, приклав її до ноги й обмотав чистою полотни-

ною. А потім вони їли кулешу з бринзою, що дуже посмакувала юнакові.

Дорослі й діти пішли до роботи, а його залишили самого — відпочивати.

На другий день юнакові трохи полегшало, однак ходити ще не міг. І Петро, і його брат Павло вмовляли залишатися — колиби не пересидить. А їсти – що Бог послав: молоко, кулеша, сир, бринза. Самі харчуємось і вам стане.

Так молодик несподівано затримався в цій небагатій, але гостинній господі.

Петро з Павлом досвіта вставали і бралися за будову — квапилися до зими поставити хату, аби дітям морози не дошкуляли. Марічка порала хатню роботу, Юрчик з Олексиком доглядали за маржиною⁵, допомагали татові й вуйкові.

Юнакові подобалася ця родина: якось усе в них було злагідно й мило, ні на що не нарікали, нікому не заздрили, не сварилися. Жили, покладаючись на власні руки, задовольнялися, чим мали, — і були щасливі.

Несподіваний гість нітрохи господарів не обтяжив. Навпаки: у хвилини відпочинку Петро і Павло із задоволенням гомоніли з ним, розпитували

про всяку всячину, великі міста й країни, бо самі з рідних гір далеко не їздили: якось не приходилося. А юнак, виглядало, побував у різних кінцях світу, бачив немало чудес, про які охоче розповідав.

Особливо полюбили його діти: і те розкажіть, і се. Чому люди бувають добрі і злі, а не всі добрі, і чому хочуть переселитися на інші планети – хіба на землі мало місця для всіх? І чи справді папороть цвіте, як ото говорять?

І ще багато-багато запитань, відповіді на які слухали, затамувавши подих.

Натомість діти частували його лісовими ягодами, співали співанок і грали на флюяці⁶.

Петро з Павлом зауважили, що відколи хлопець у них, хата наче сама росте, робота йде жваво, без втоми, а інструменти аж співають у руках.

От уже й верх звели і закосичили його фajnими⁷ квітками, що Марічка нарвала на царинці⁸ з цієї нагоди.

За вечерею, коли всі зібралися за столом, хлопець сказав:

— Я
всі ці
дні жив
у ва-
ш і й

хаті, ви годували й лікували мене. Але мені нема чим заплатити за вашу турботу. Однак я не хочу залишатися невдячним, і тому зроблю те, що можу. Дивіться!

Він вийняв зі свого наплічника коробку з маркерами, підійшов до стіни колиби й намалював на ній ягнятко. Зеленим кольором зафарбував руно, окреслив голубі очка з довгими віями, а на шиї повісив золотий дзвіночок на голубій стрічці.

Усі спостерігали за ним, нічого не розуміючи.

— Це ще не все, — мовив хлопець. Він узяв із полиці сопілку, на якій діти вчили його грати, і дмухнув у неї.

Ягня стрепенулося.

Хлопець тричі плеснув у долоні й заграв.

Ягня зіскочило зі стіни і почало танцювати. Золоті переливи дзвіночка ніжно приєдналися до звуків сопілки, творячи прекрасну мелодію.

Коли музика затихла, Ягнятко вклонилося і зайняло своє місце на стіні.

І діти, і дорослі зачудовано мовчали.

— Це Ягнятко принесе вам більше грошей, ніж я міг би дати, — сказав хлопець. — Кожного разу, коли у вас зберуться люди, плесніть три рази в долоні, заграйте на сопілці, і воно танцюватиме. І всі охоче платитимуть за таку дивовижу. Однак пам'ятайте: ягня ніколи не повинно танцювати для однієї людини.

Вранці хлопець узяв подаровану дітьми сопілку, заховав її в наплічник, попрощався і пішов.

Звістка про незвичайне ягня блискавкою облетіла гірський край. До Петрової колиби безперестанку йшли люди і просили, щоб ягня їм танцювало. Всі були в захваті від по-

баченого і без понукань клали в скарбничку хто гривню, хто п'ять, а хто й сотню.

Завдяки цьому Петро з Павлом закінчили хату, змурували теплі печі і вже не боялися, що їх з дітьми застане холодна зима.

І все пливло б своєю чергою далі, але одного дня зупинилися біля їх колиби три чи чотири розкішні автівки. З них вийшли кремезної статури чоловік і майже десяток міцних молодиків. Усі попростували на обійстя. В колибі на той час сиділо кілька місцевих гуцулів, які про щось приязно розмовляли між собою.

Увійшовши, здоровань, не церемонячись, наказав усім вийти.

В замішанні люди не знали, що робити. Тоді дужі хлопці за плечі повипихали їх за двері.

Здоровань відправив охорону надвір, роззирнувся навсібіч, побачив Ягня і сказав йому:

— Ану танцюй!

Але Ягня навіть не поворухнулося.

— Господаря сюди! — гаркнув здоровань.

Варта заштовхнула Петра в колибу.

— Накажи, нехай танцює!

Петро намагався пояснити небажаному гостеві, що Ягня не буде танцювати для однієї людини, але ще більше вивів того із терпіння.

— Хай танцює, або розмажу тебе по стіні! – вирячивши очі, закричав він.

Петро поглянув на Ягнятко. Воно непомітно кліпнуло голубим оком. Тоді чоловік узяв сопілку й заграв, перед тим плеснувши в долоні.

Тваринка зіскочила на підлогу, виконала один танець і знову застигла на стіні.

Здоровань покликав охорону.

— Воно таки справді танцює. — кивнув він у бік Ягняти. — І це чудесно. Тут ми збудуємо відпочинкову базу для іноземців і будемо закріпати гроші лопатою. Не те, що цей дурень!

— А ти, — повернувся від до Петра, — негайно забирайся звідси!

— Що ви таке кажете? — спантеличено перепитав Петро. — Чому я маю йти зі своєї хати?

У колибу майже вбіг схвильований Павло, а за ним — перелякані діти. Марічка, передчуваючи нещастя, не могла стримати плачу.

Місцеві ґазди⁹ тиснулися на ґанку, не дуже добре розуміючи, що тут відбувається.

— Геть! — уже не кричав, а ревів здоровань, буряковіючи від злості. — Щоб за п'ять хвилин духу вашого тут не було!

Він повернувся до охорони, щоб віддати якісь розпорядження.

І тут на порозі колиби засіяло дивне сліпуче світло. В наступну мить в ньому вималювалася юначка постать.

— Це ви? — зойкнувши, спитала Марічка. — Ви?

— Так, я. Микола!

— Який іще Микола? — гнівно повернувся до дверей здоровань. І — занімів.

Присутнім також відняло мову, бо на очах у всіх юнак облачився в золоті ризи. Він безкінечно добрим поглядом обвів настрашених бандитами дітей, Петра і Павла, безмовних людей. А далі, прибравши ще іншого образу, ступив кілька кроків усередину.

І вже не любов, а суворі іскри світилися в його очах, коли подивився на здорованя і його почет.

— Зникніть! І хай ноги ваші навіки забудуть дорогу сюди!

Він стукнув посохом об підлогу, а здалося, що пролунав оглушливий гуркіт грому. Потім раптовий вихор підхопив заціпенілих бандитів і, наче сміття, викинув за поріг.

Ніхто так і не збагнув, куди поділася ця нечисть.

Марічка, Юрчик і Олексик підбігли до нього і, пригорнувшись, щиро зашепотіли:

— Дякуємо тобі, святий Миколаю!

— І я дякую вам. За доброту. За те, що навчили грати на сопілці. Тепер вона завжди зі мною як пам'ять про ваші гори.

Святий поблагословив дітей, Петра і Павла, людей, що стали навколішки, повернувся до зеленого Ягнятка і по-дружньому підморгнув йому.

А потім у сліпучім сяйві розтанув так само несподівано, як і з'явився.

¹ *плай, плаїк* (діал.) — стежка, стежина

² *вуйко* (діал.) — дядько

³ *ватерник* (діал.) — місце для вогню

⁴ *трафунок* (діал.) — випадок, пригода

⁵ *маржіна* (діал.) — худоба

⁶ *фляра, флярка* (діал.) — сопілка

⁷ *файний* (діал.) — гарний, красивий

⁸ *царина, царинка* (діал.) — сіножать

⁹ *газді* (діал.) — господар

Казка про Старого Черевика

Неред кухонними дверима стояв Старий правий Черевик.

Йому було сумно: ніхто не взував його відтоді, як він втратив свого брата — лівого Черевика.

А було це так.

Якось улітку дощ падав цілий день і всеньку ніч не перестаючи. Вони з братом, вичищені до блиску, стояли на ганку, і дощ їх не намочив. Аж раптом почувся страшний шум, і перша хвиля каламутної води залила двір.

— Що це, брате? — злякано вигукнув лівий Черевик. Звідки ця вода?

— Не знаю, — розгублено відповів правий. Він хотів іще щось додати, але тут друга хвиля, значно вища за першу, забурунилася на

обійсті, залила квітники, вхопила порожнє відро, віник, миску і побігла далі. Не встигли Черевики зойкнути, як вал води накрив їх і поніс невідомо куди.

— Тону-у-у! — спромігся вигукнути правий Черевик, але його ніхто вже не почув.

Коли повінь схлинула, господар знайшов правого Черевика під парканом у найдальшому кутку двору.

Він був брудний, повний мулу. Від колишнього глянцю не залишилося і згадки.

І все ж господар вимив, висушив його і поставив на попереднє місце. Правий Черевик з надією чекав, що ось-ось поруч із ним стане його брат, але його не було.

— Мабуть, понесла вода бідолашного невідомо куди, — думав Черевик і гірко зітхав.

Так і стояв він самотою, розуміючи, що в будь-яку мить його можуть викинути на смітник, бо кому потрібен черевик без пари? Минуло літо, осінь, а потім наступила зима. Одного дня у повітрі весело закружляли сніжинки, і господар заніс Старий Черевик у передпокій.

Він був там не сам. Поруч розташувалися кімнатні Пантофлі з кольоровими бантиками і хутряними

бомбончиками. Вони щохвилини про щось перешіптувались і час від часу хіхікали, позираючи в його бік.

— Хіба це взуття, — думав Черевик. З ними і не поговориш, бо що вони бачили, крім пухнастих килимів на долівці?..

Та все ж, коли господарі вдень були на роботі, Черевик перекидався словом-другим зі своїми сусідками і йому трохи відлягало від душі.

Уночі було гірше. Кімнатне взуття розходилося по дому. Великі і маленькі черевики, як і належить, мирно спали у своїх коробках. А Старий Черевик залишався самісінький.

Однієї ночі господарі з дітьми ніяк не могли вкластися у постіль і

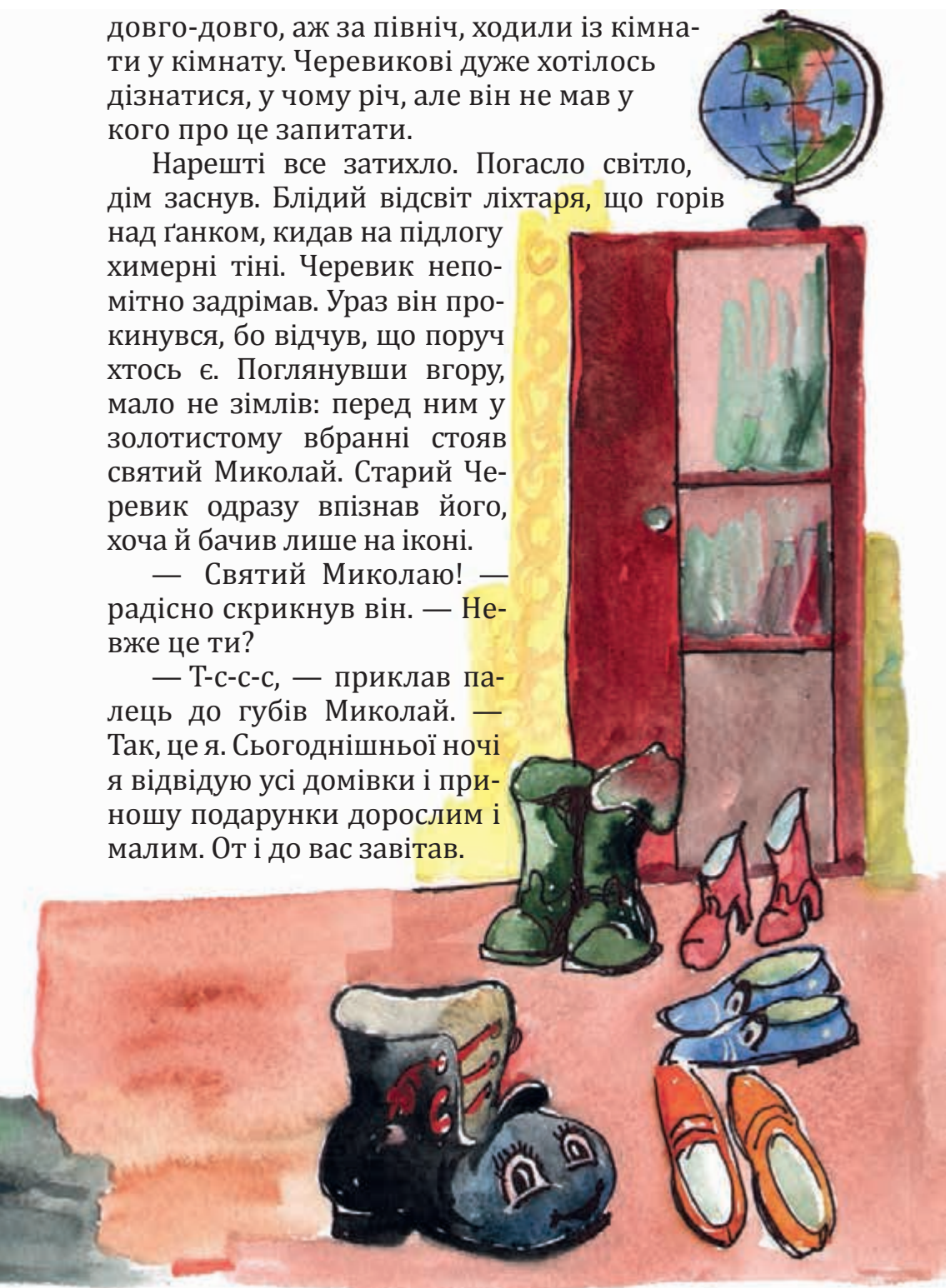

довго-довго, аж за північ, ходили із кімнати у кімнату. Черевикові дуже хотілось дізнатися, у чому річ, але він не мав у кого про це запитати.

Нарешті все затихло. Погасло світло, дім заснув. Блідий відсвіт ліхтаря, що горів над ганком, кидав на підлогу химерні тіні. Черевик непомітно задрімав. Ураз він прокинувся, бо відчув, що поруч хтось є. Поглянувши вгору, мало не зімлів: перед ним у золотистому вбранні стояв святий Миколай. Старий Черевик одразу впізнав його, хоча й бачив лише на іконі.

— Святий Миколаю! — радісно скрикнув він. — Невже це ти?

— Т-с-с-с, — приклав палець до губів Миколай. — Так, це я. Сьогоднішньої ночі я відвідую усі домівки і приношу подарунки дорослим і малим. От і до вас завітав.

— Я такий щасливий, що бачу тебе, — прошепотів Черевик.

А святий Миколай тим часом уже викладав зі свого великого мішка різні-різні гостинці.

— Оце для господаря, це — для господині, — поклав він маленькі коробочки. — Оця лялька — для їх слухняної донечки, а м'яч — синочкові. А ще ось цукерки, мандаринки...

Святий Миколай поскладав подарунки у Черевик, м'яча і ляльку розмістив поруч.

— Послухай, друже, — звернувся він до Черевика. — Я не піду класти подарунки під подушки, бо маю іще дуже багато домівок обійти. Доручаю їх тобі. Сподіваюся, ти не підведеш.

— А як же?.. — почав було Черевик.

— Я так роблю у багатьох країнах: кладу гостинці у панчішки, у Черевики.

— Це всім подобається. Ну, прощай, — сказав святий Миколай. — До наступного року! Він так само непомітно вийшов, як і ввійшов. А Старий Черевик, схвильований і щасливий, не спав до ранку.

Удосвіта, коли ледь-ледь розвиднілося, діти схопилися і почали заглядати під подушки. Не знайшовши там нічого, дуже

засмутилися. Але мама сказала, що треба, мабуть, шукати в іншому місці. Діти побігли сходами вниз й у передпокої

побачили Старого Черевика, переповненого барвистими пакунками. Радості їх не було меж! Мама і тато також тішились, що Миколай не забув і про них.

Але найбільше радів Старий Черевик, що саме йому святий Миколай довірив зберігати подарунки аж до ранку.

— Діти, — сказав тато, — подякуймо святому. А Старий Черевик відтепер разом із нами щороку чекатиме Миколая.

Старому Черевикові перехопило подих: це правда чи йому почулося? Невже він знову потрібен? І це був найдорощий подарунок, який він отримав на свято.

Мороз і Річка

Ночаток грудня видався таким холодним, аж душу вистуджувало.

Потім пішов перший сніг. Він упав на мерзлу землю і покритв її білою-пребілою габою¹. І враз довкола стало дуже святково й урочисто...

Дерева і кущі закуталися в пухнасті м'які шалі, замислилися й притихли. І лише гірська Річка вперто не піддавалася. Вона стрімко бігла вперед, рвійно квапилася обігнати все на своєму шляху й раз за разом розбивала на друзки крижані дзеркальця обіч берегів, що їх кожної ночі залишав

тріскучий Мороз.

Із кожним днем двобій між ними ставав усе запеклішим. Річка не корилася, але й Мороз не відступав. Він таки заповзявся вчинити по-своєму і був певний власних сил.

Пізньої години, коли все замовкало, він нечутно підкрадався до Річки, яка в цей час наче дрімала, притримуючи гомінку хвилю, і намагався вві сні скувати її кригою.

Та марно.

Так тривало десь із тиждень. Проте Мороз не втрачав терпцю.

Однієї зоряної опівнічної пори, він рішуче, але безшелесно, за-тамувавши студений подих, навшпиньки підібрався до самісінької води.

Тихо темнів ліс на березі, немов сторожа, вслухаючись в нечутні згуки. Серповидний місяць щедро дарував землі тремтливе голубувато-сріблясте сяйво. Гори, як це буває в таку ніч, здавалися вищими й майже чорними. Рвучка Річка примовкла й занурилася в глибокий сон.

І саме в цю мить Мороз ухопив її чіпкими руками й стиснув так, що непокірна красуня не встигла не те що запручатися, а навіть скинутись².

Він почав скоувувати її все дужче й дужче і при цьому тихенько нашіптував щось лагідно-колискове. Річка затихла, спинила свій біг.

... На ранок уся її поверхня вкрилася іскристим прозорим льодом, на якому радісною зграйкою ковзалися руденькі сонячні зайчики. Вони весело сміялися до грудневого сонця, що неквапно піднімалося з-за низького обрію, і крихітними лапками посилали йому вітальні поцілунки.

¹ Габа — застаріле, тут покрив, покривало.

² Скинутися — тут прокинутися, збудитися.

Петрусь і гарівна сонілка

Жили-були собі на білому світі хлопчик Петрусь зі своєю бабусею Настею. Жили вони в дерев'яній хаті, вкритій гонтами¹, почорнілими від снігу та дощу. Хата їхня стояла під горою, а внизу, перекочуючись через каміння, стрімко квапився кудись Чорний Черемош.

Сусідів близьких у них не було. Правда, через річку, на протилежному березі, мешкав заможний ґазда² Копильчук.

Щоранку Петрусь вітався з ним зі свого берега, хоч Копильчук не завжди відповідав йому. Але хлопчик не ображався: може, його не почули або й не помітили, чого ж тоді ображатися?

І взагалі, Петрусь ніколи й ні на кого не те що ображався — навіть не сердився. Він мав добру і веселу вдачу, був завжди бадьорий і жвавий, але тепер крадьки, щоб не печалити бабусю, сумував. А се неабияка штука — бути сумному й веселому водночас.

Узагалі-то Петрусь переїхав до бабусі Насті недавно, коли і татко, і мама пішли воювати. До того вони жили в місті, татко щодня ходив на службу, а Петруся зранку мама водила в садочок. Він був уже великий і цього

року мав іти в школу. До бабусі Насті вони їздили в гості на свята, а влітку Петрусь залишався в неї аж на три місяці. Ото було роздолля!.. Ліс, річка, ягоди, свіже молоко від бабусиної кози з незвичним іменем Маґрица!.. Петрусеві зовсім не хотілося повертатися в місто, так йому було тут добре.

А тепер батьки поїхали, і Петрусь дуже сумував за ними, хоч нікому цього не показував: ще подумують, що він малий, а він он уже скоро першокласником буде!

Сьогодні зранку Петрусь сидів на березі й думав, як він може зарадити їх з бабусею скруті. А справа була он яка: бабуся, щоб підробити якийсь гріш до пенсії (вона колись була вчителькою, але вже не працювала в школі) пряла вовну, яку їй давав сусід Копильчук, а Петрусь відносив ту пряжу до нього. Для цього він мусив перейти Черемош вбрід — так ближче — або йти аж до моста через ріку, що було значно довше.

За ті гроші вони купували борошно, масло, бринзу. Бабуся сама пекла хліб, і то був чудовий день, бо хліб пахнув так

смачно, аж на душі веселішало.

Але Копильчук чомусь не заплатив бабусі ні за останню, ні за попередню її роботу, а в хаті, як на зло, закінчилася вся їжа.

— Петрусику! — почувся бабусин голос із хатнього порога. — не йди нікуди, дитино, зараз картопелька звариться і будемо їсти!..

— Добре! — відгукнувся Петрусь. — Я тут поки на бережку посиджу...

Бабуся Настя зайшла в хату, а Петрусь почав знічев'я збирати жовті камінці, що скидалися на варену картоплю, і жбурляти їх у воду. Враз за який крок-два від себе він побачив сопілочку — таку, як торік татко купив йому в Косові на Івана, коли їздили туди разом на храм до знайомих.

Петрусь узяв сопілочку до рук, обтрусив з неї вогкий пісок і вирішив заграти співанку, яку вивчив ще минулого літа і яка йому дуже подобалася, бо була дзвінкою і радісною:

Ой весела співаночка,
Весела, весела.
Лети, моя співаночко,
На десяти села!

Але пісеньки в нього чомусь не вийшло. Сопілочка видавала лише «гей-гей-гей», «ду-ду-ду», «лю-лю-та «ой-ой-ой».

лю»

Як не намагався Петрусь видобути із сопілки потрібну йому мелодію, це йому ніяк не вдавалося. Врешті хлопчикові набридло невдале музикування, і він уже хотів заховати сопілку до кишені, як раптом ріка збурилася великою хвилею, що витанцьовувала на сонці, а потім засміялася кришталевими бризками, розтрушуючи довкруг дзвінкі згуки.

Петрусь протер очі від несподіванки: що за диво дивне сталося із Черемошем?

Але це ще було не все: хвиля вилилася аж на берег, а коли, ойкнувши, відкотилася в річку, на піску лежав з добрий десяток, а, може, й більше осяйних пстругів³, які начебто заснули на цю мить і тому не рухалися.

Петрусь хотів ухопити рибину в руки, але вона вислизнула на пісок, і він притьмом кинувся до хати, щоб узяти відро чи корзину і позбирати всю рибу.

— Ото удача випала мені сьогодні! — тішився хлопчик. — Буде нам з бабусею і до сніданку, й до обіду та й на завтра-після-завтра залишиться...

Коли Петрусь із корзиною в руках повернувся до річки, то побачив, що сусід Копильчук разом зі своїм робітником Онуфрієм збирають пстругів у брезентові торби. Вони були дуже вдо-

волені, що несподівано запопали таку гарну здобич!

— Що ви робите? — крізь сльози, що підступили йому до очей, скрикнув хлопчик. — Це моя риба!..

— Твоя? — хитро заусміхався у відповідь Копильчук. — А де на ній написано, що вона твоя? Риба, хлопче, із Черемошу, а він дарує те, що має, нам усім.

Копильчук наказав наймитові віднести торби з рибою в їх човен, що був витягнутий на пісок, оглянув пильно берег, чи не залишилося де ще якої рибини, а потім сам уместився на кормі.

Онуфрій став зіштовхувати човен на воду, а тим часом Копильчук, глянувши на засмученого хлопчика, несподівано сказав:

— А знаєш що? Приходи до мене сьогодні на обід поласувати рибкою.

Зрештою це ми на твоєму березі її знайшли. Бо бачиш, ми з Онуфрієм рибалили від досвіта, але жодної рибки — хоч би плотвички чи карасика малого — так і не впіймали. А тут — стільки королівських пстругів!.. Мовби приманив ти їх чимось, хлопче, до себе. Отож запрошую на гостину. Десь на годину третю, бо ще треба весь цей улов перечистити, щоб уже потім смажити й варити.

Із цими словами Копильчук з Онуфрієм відплили від берега й подалися вниз за течією до моста, де завжди причалював їх човен.

Петрусь залишився сам. Він з надією пройшовся туди-сюди берегом, сподіваючись таки знайти хоч би одну, хай маленьку, рибину, але не знайшов і, похнюпивши голову, побрів до хати.

— Ну що, Петрусью, багато є риби? — спитала бабуся Настя.

— Було багато, але Копильчук, поки я вернувся з хати, всю позбирав.

— От халепа, — сказала бабуся. — І ні однієї тобі не залишив?

— Жоднісінької, — зітхнув хлопчик. — Але він запросив мене на обід, то, може, й вам хоч шматочок пструга додому передасть.

— Еге, дочекаєшся від нього, — зітхнула бабуся. — Якби ж то хоча за роботу заплатив, а то все нема та й нема тих грошей.

І бабуся, сумно всміхнувшись, почала накривати на стіл.

— Знаєте що, бабуся? — сказав Петрусь. — Ви, мабуть, снідайте самі, а я піду вже до Копильчука. Дорога не близька, треба йти аж до моста, бо вбрід я Черемош не перейду — вода висока.

— Ні, ні, дитино люба! — зупинила бабуся хлопчика. — Їж, бо ти голодний, швидко охлянеш.

І вона майже живосилом усадила внука за стіл.

Петрусь похапцем ум'яв картоплю, з'їв шматок кулеші⁴, що була замість хліба, і запив її молоком. А потім схопився, подякував за сніданок, поцілував бабуся в щоку й хотів вийти з хати.

— Іди берегом, Петрусику! В ліс не завертай, бо там темно й небезпечно, — сказала бабуся. — І візьми шматок кулешки на дорогу, бо ти ж майже нічого не їв!

Вона силоміць уклала Петрусеві в руки шматок жовтої, як золото, кулешки, загорнутої в полотняну серветку. Хлопчик ухопив з кілка біля дверей шкіряну торбинку, поклав туди свій скромний перекусень, перекинув торбинку через плече й аж тоді нарешті вибіг зі свого двора.

Спочатку він справді йшов берегом, аж поки не побачив на тонесенькому стебельці в траві дві червоненькі сунички. Петрусь зірвав ягідки й поклав до рота. Вони були солодкі й запашні, й Петрусеві захотілося пошукати ще. З берега він завернув до лісу, і справді біля стежки то тут, то там виблискували проти сонця яскраві ягідки. Петрусь спритно зривав їх і ласував з насолодою.

У лісі було затишно, пташки у верхівіттях дерев виспівували свої веселі пісеньки, і Петрусь навіть забув, куди він іде.

Раптом хлопчик почув торохтіння коліс. Піднявши очі, недалеко від себе побачив старого сивого чоловіка, який тягнув візок, наповнений великим і малим камінням.

— Добрий день! — першим поштиво привітався Петрусь.

— Добрий день, Петрусю! — відповів чоловік.

Петрусь здивувався:

— А ви хіба знаєте, як мене звати?

— Знаю, знаю. Я всіх тут знаю, — відповів старий.

— Давайте я вам допоможу, — запро-

понував хлопчик. — Ви ж, мабуть, втомилися, бо візок таки повен каміння.

— Якщо хочеш підсобити, буду радий, бо мені справді щось уже важко візок тягнути. Підштовхуй його ззаду, то й незабаром доберемося.

Петрусь став штовхати візок, і він наче швидше й веселіше заторохтів по вузькій лісовій дорозі. Невдовзі вони дібралися до двох високих скель, схожих між собою, як сестри-близнючки.

— Отут я живу, — сказав старий. — Ти так гарно мені допоміг, що я запрошую тебе в гості та ще й почастаню чимось смачненьким. Хочеш?

— Хочу, — відповів Петрусь.

Він побачив, як старий тричі торкнувся рукою скель, щось пошепки промовив, і вони розійшлися, утворивши вузький вхід. Чоловік пройшов першим, Петрусь — за ним, і вже незабаром вони обидва опинилися у великій круглій залі.

Петрусь вражено застиг на місці. Зала мерехтіла різнокольоровими вогнями, а старий чоловік, який привів його сюди, раптом теж засвітився ясним світлом.

— Невже ви справді тут живете? — майже пошепки запитав хлопчик.

— Авжеж тут. Я Володар Гір, і все це — мої володіння. Але давай будемо обідати.

Володар Гір підійшов до печі, в якій горів во-

гонь, виклав на решітку велике, щойно привезене каміння й засунув у піч.

— Мої всі слуги, — при цьому говорив Володар, — тепер працюють у далеких горах, то мушу сам собі готувати їжу. Дивись, як каміння розпікається. Оте кругле — найсмачніше. Зараз скуштуєш і переконаєшся, що нічого смачнішого від нього на світі немає.

Петрусь аж затерп від страху: невже йому доведеться їсти розжарене каміння?

А старий аж танцював біля печі, дивлячись, як каміння червоніє все дужче і з нього навсібіч розсипаються яскраві іскри.

Він швиденько присунув до печі кам'яний стіл, поклав на нього велику кам'яну тацю і дві чималенькі кам'яні тарілки.

— Сідай, — і підштовхнув хлопчика до стола.

А потім, зауваживши, що сідати нема на що, приставив до стола два кам'яні ослони. Петрусь сів на один із них і з жахом чекав, що буде далі.

— Ну що ж! — весело вигукнув Володар Гір. — Їжа вже готова, — і він поклав на тацю два розпечених круглих камені. — Бери і їж!

І тут Петрусь згадав про бабусину кулешу. Він розщипнув тобівку⁵, вийняв із неї білий полотняний згорток і поклав на стіл.

— А це що? — здивувався гірський володар.

— Зараз побачите, — відповів хлопчик і розгорнув серветку.

Шмат кулеші жовто засяяв при світлі вогню, аж Володар Гір завмер на місці.

— Це золото? — спитав він.

— Так.

— І ти його їси?

— Щоранку снідаю або обідаю чи навіть і вечеряю, — відповів Петрусь.

— А мені можна спробувати?

— Частуйтеся, будь ласка, — припросив Петрусь і, відламавши від букати⁶ кулеші чималенький шматок, подав його гірському Володареві.

Той обережно відкусив від шматка раз, потім другий і заплющив очі від задоволення.

— М-м-м, — промуркотів він, — яке це добре! І яке м'якеньке... Не те, що моє каміння. Хоча воно також дуже смачне, — квапливо додав і попросив:

— А можна мені ще трошки?

— Беріть, — сказав Петрусь. — На здоров'я!

Чим би ще здивувати гірського володаря, подумав Петрусь і враз до думався: сопілкою!

Він вийняв із кишені сопілку й підніс її до вуст. Володар ще доїдав кулешу, як раптом із сопілки почулося «гей! гей! гей!»

При цих звуках, нашвидку ковтнувши, Володар схопився на ноги і почав танцювати.

«Ду-ду-ду», — заграв Петрусь.

І Володар ні з того ні з сього раптом голосно розреготався. Він сміявся так весело, аж бив себе руками по боках.

«Ой-ой-ой», — видала Петрусєва сопілка, і хлопчик побачив, як після гучного сміху Гірський Володар раптом жалісливо скривився і заплакав. Сльози котилися йому з очей так рясно, що він не встигав їх витирати й уже за кілька секунд усе його обличчя й борода були геть мокрими.

— Ця сопілка напевно чарівна, — аж тепер здогадався Петрусь. — Але що вона ще може начарувати? — І він знову заграв.

«Лю-лю-лю», «лю-лю-лю» почулося з інструменту, і Володар Гір, ледве встигнувши присісти на кам'яний ослін, тут же заплющив очі й заснув.

— Отакої... — прошепотів Петрусь, — якраз нагода забиратися звідси.

Він чимшвидше кинувся із зали в довжелезний коридор, у кінці якого ледь мріло денне світло. Вискочивши з-поміж скель, Петрусь, не озираючись, біг так прудко, як вітер, і вже за якийсь час був далеко від двох скель-близнючок.

Треба було вибиратися з лісу, але як? Дороги Петрусь не знав, тому пішов навмання. Ліс опускався у видолинок і був уже дещо рідшим і світлішим. Ноги у хлопчика гуділи від втоми, а ще йому дуже хотілося їсти.

Коли він опинився серед невисоких кущів і хирлявих деревець, то зрозумів, що, можливо, йому пощастить натрапити на якісь ягоди. Воно й справді неподалік плівся зелений ожинник, і Петрусь подумав, що знайде там хоч кілька ягід, хай би навіть і недоспілих. Щоб дотягнутися до ожини, він став на якийсь невисокий замшілий горбик. Яким же був його переляк, коли горбик раптом почав підніматися і мовив до нього хриплим голосом:

— Добрий день, Петрусю! Чого ти тут вештаєшся і не даєш мені спати після обіду?

Петрусь уже й не запитував, звідки знають його ім'я, та все ж мусив відповісти, що він не вешта-

ється, а йде до газди Копильчука, а поліз до ожини, бо дуже хоче їсти.

— Їсти? Ти хочеш їсти? Та цьому легко зарадити, адже не було ще ніколи такого, щоб я, Болотяний Дід, когось відпустив голодним!

Він випростався на весь зріст і заукав гучним голосом:

— Ану, чапле, ану бузьку⁷, принесіть нам сюди найбільших жаб і найтовстіших вужів!..

— Але я не хочу ні жаб, ні вужів...

— А чого ти хочеш? Може, рожевих черв'ячків, зелених ящірок або жуків?

— Ні-ні, мені б шматок хліба з маслом або кулешки з молоком...

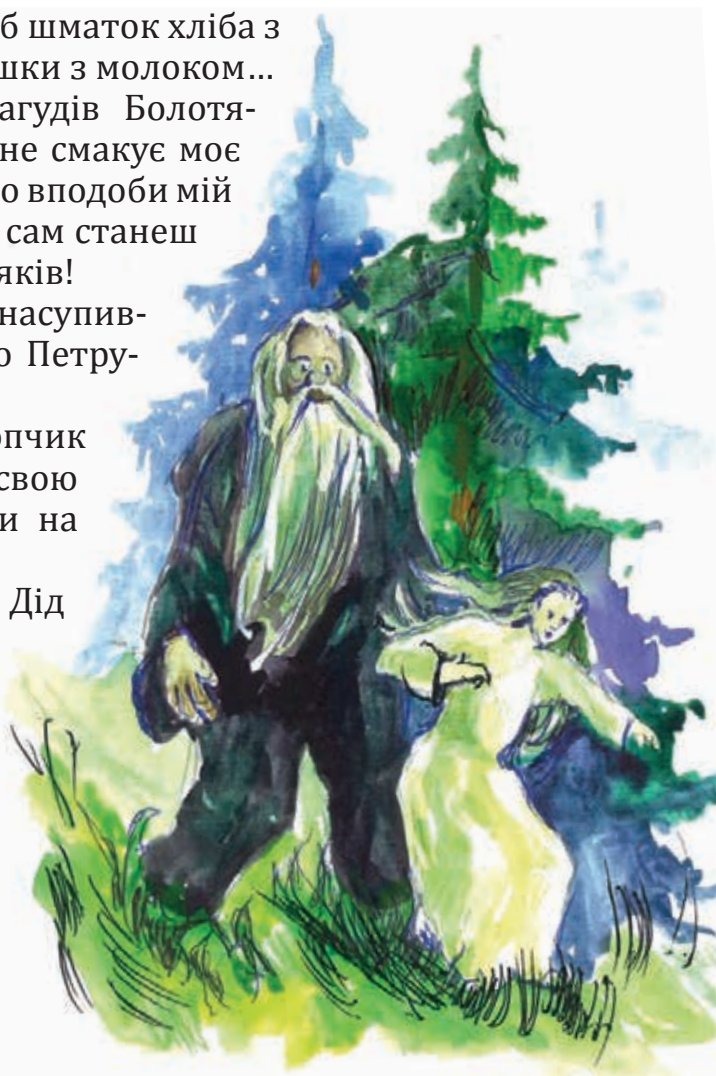
— Що? — загудів Болотяний Дід, — тобі не смакує моє частування? Не до вподоби мій обід? Та ти зараз сам станеш обідом для черв'яків!

І він, грізно насупившись, посунув до Петруся.

На щастя, хлопчик устиг вихопити свою сопілку і заграти на ній «лю-лю-лю».

Болотяний Дід почав широко позіхати, терти волохатими зеленими руками очі й раптом упав, де стояв, щось пробурмотівши собі під ніс.

Коли Петрусь тікав із цього

страшного місця, Болотяний Дід так хропів, аж гілля на деревцях здригалося.

— Боже мій, де цей берег? — розпачливо запитував у самого себе хлопчик. — Казала мені бабуся не йти лісом, а я її не послухав, ось і маю тепер халепу.

Нарешті почувся шум Черемошу, а ще за якусь часину показався берег річки. Стомлений, хлопчик сів на камінь відпочити. Було сонячно й тепло. Петрусь дивився, як хвилики здоганяють одна одну, піняться, розбризкуючи довкола срібні краплі, мов коштовні намистини.

— Тут уже нічого поганого не трапиться! — вголос сказав Петрусь.

І не встиг він це вимовити, як мимо нього вихором промчала висока тоненька дівчина з довгим волоссям, що розвівалося в повітрі.

— Рятуй мене! — встигла крикнути вона і зникла за поворотом ріки.

Мить — і на березі з'явився висоценний здоровий чоловік, весь зелений, порослий шерстю, з великими ногами і чіпкими руками.

— Чугайстер! — майнула думка Петрусевій голові.

Про Чугайстра йому багато розповідала бабуся, і він знав, що той загалом не злий, але лісових нявок⁸ інколи роздирає на смерть.

Петрусь вихопив свою сопілку і заграв «гей-гей-гей», потім «ду-ду-ду», «ой-ой-ой», «лю-лю-лю»...

Чугайстер то пускався в танок, то сміявся безугавно, то раптом упадав у сон, то плакав гіркими сльозами...

Граючи, Петрусь наближався

до мосту, через який йому треба було перейти, щоб нарешті дістатися до обійстя Копильчука.

Лісова дівчина втекла, Чугайстер був далеко, і Петрусь, таки встигнувши на третю годину до Копильчука, ввійшов до нього в хату.

Газда лежав на канапі і, побачивши Петруся, обізвався до нього:

— Це ти, хлопче? Чого прийшов? А, на обід?.. Але бачиш, я так пізно і добре поснідав, що обідати й не хочеться. Ти почекай ще кілька годин, а тоді й по-вечеряємо разом.

Голодному Петрусеві зробилося дуже прикро, але він, ледве стримуючи сльози, сказав «дякую», повернувся і вийшов на подвір'я.

Він уже не простував до мосту, а пішов убрід, бо ж так ближче, хоч і замочив у воді штанці та сорочечку. На своєму березі присів на хвилику на плаский теплий камінь і задумався.

Сонечко пестило його чуб, зазірало у вічі, й Петрусь усміхнувся: адже, як ви знаєте, він мав веселу вдачу.

Повіки йому зімкнулися, перед очима пливло рожеве марево, і з того марева раптом пролунав ніжний, як музика, голос:

— Петрусику, віддай мені свою чарівну сопілку. Вона мене від смерті рятуватиме...

Хлопчик вийняв сопілку із

тобівки і простягнув перед собою.

— Дякую, — шелеснуло у відповідь, і тепла рука погладила його по голівці. — Ти добрий хлопчик. Будь щасливий!

Петрусь ще якийсь час сидів із заплющеними очима, бо йому було добре і легко на душі.

За якусь часину, кліпнувши повіками, побачив перед собою бабусю Настю, яка усміхалася до нього приязним поглядом.

— Ходімо до столу, дитино! Ти як, зголоднів дуже? Така пізня година, а ти ще й не обідав.

І вони вдвох пішли в хату, де на столі парувала духмяна кулеша, а з кухлика пахло свіже молочко від бабусиної кози Магріци.

1 — гонтами — гонти, (діал.) — покрівельний матеріал;

2 — газда — (діал.) — господар;

3 — пстругів — пструг, (діал.) — форель;

4 — кулеші — кулеша, (діал.) — каша із кукурудзяної муки;

5 — тобівку — тобівка, (діал.) — шкіряна торбинка, сумочка;

6 — букати — буката, (діал.) — кусень, шматок;

7 — бузьку — бузьок, (діал.) — бусол, лелека;

8 — нявок — нявка, (діал.) — лісова мавка.

Два брати

З зеленої діброви несподівано вихопився Вересень. Та ніхто його іще не чекав, і тому, знітившись, він зупинився на півкроці.

Серпень, який, кваплячись, наздоганяв літо, що вже минало, помітив зняковілого Вересня, зупинився на коротку мить і простягнув йому свою братню правицю

І далі вони пішли разом, пліч-о-пліч, роздаровуючи людям щедрі гостинці: Серпень — високе сонце та синє небо, а Вересень — медвяні гречки і рясну садовину.

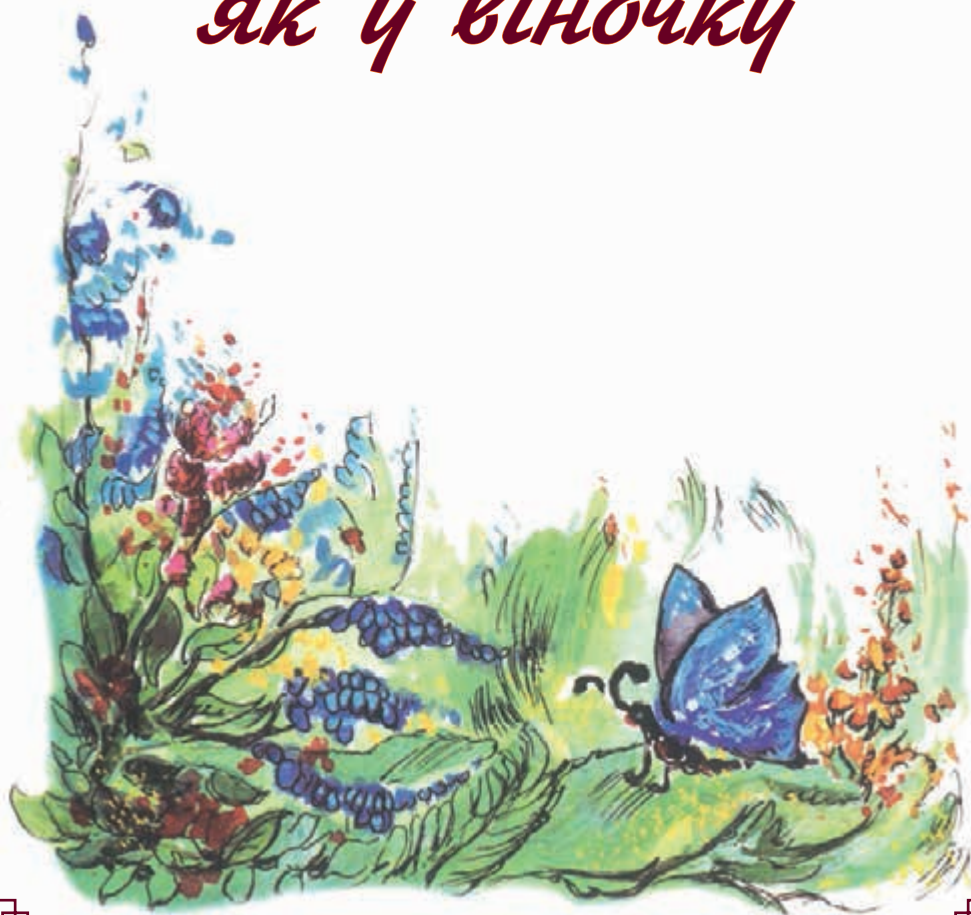
Сонце і юна Хмарка

Велике багрянисте Сонце тремтіло ув осінньому досвітку. Воно вже сипнуло перші промені на гірські верхи. Невеличкий сонячний жмуток упав на землю, і легкий пил від нього зачервонівся на притемнених вікнах, заблищав на холодній краплистій росі, невагомо захитався на злегка підсвіченому гіллі дерев. Кілька золотих пилинок пирснули аж на юну Хмарку, що несподівано вигулькнула з-за горизонту

і, радісно
піднявши
тонкі брови,
рожево заусміхала-
ся до ще не знайомого їй не-
бесного світила.

*На білому світі
як у віночку*

Казочка про Зайчика, який заблукав у завірюху

Нополудню зайченяті
Захотілось погуляти,
Показать свою обнову —
Кожушину пречудову,
Як сніжок, біленьку-білу.
— Є така в котрогось звіра? —
Вголос зайчик запитав,
Як в люстерко заглядав.
— Може, стрінеться цей звір? —
Й притьмом вигулькнув надвір.

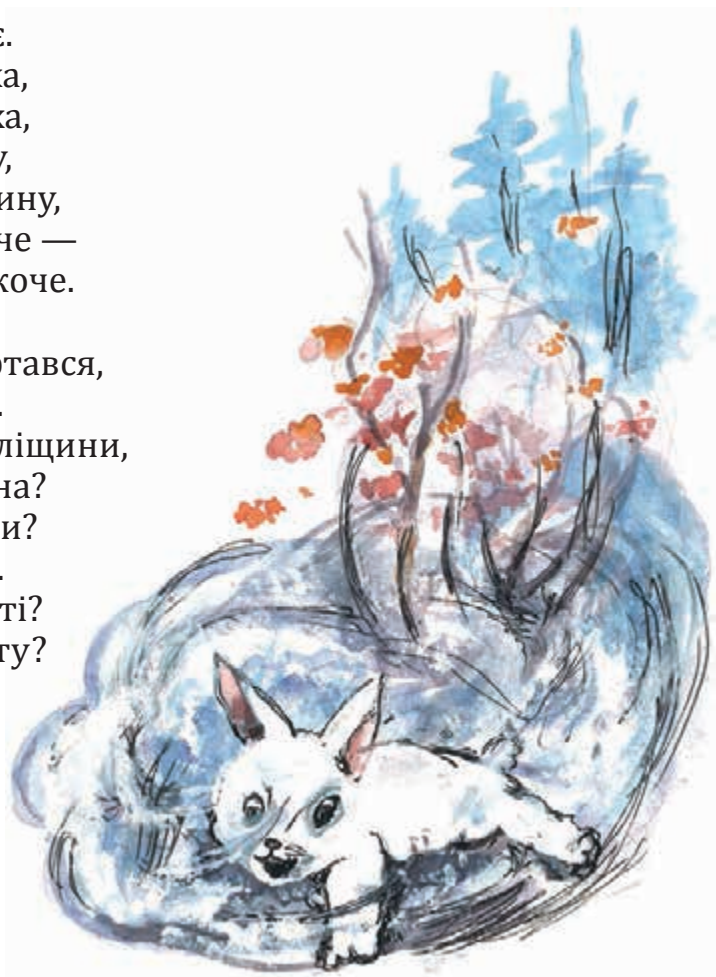
Лиш зіскочив за поріг —
Навкруги сліпучий сніг.
Із узлісся вітер віє —
Виглядає на завію.
Але зайчик не зважав
І в долину вмить помчав.
Перекинувся три рази,
Білку сполошив на в'язі,
Привітавсь до снігурів
І від бігу аж упрів.

Із сосни чубатий дятел
Щось хотів йому сказати,
Та зайчисько як погнав,
Мало вітер не здогнав!..
Раптом ним щось закрутило,
Очі снігом заліпило,
Налетіли білі мухи —
Почалася завірюха.
Всі стежини замітає,
Зайченятка з ніг збиває.

Віє, віє завірюха
Крижаним повітрям хуха¹,
На галяві завиває,
Білу куряву здімає.
Розійшлася завірюха,
Зайця смикає за вуха,
Розщіпає кожушину,
Снігу сипле поза спину,
Боляче за ніс лоскоче —
Зайчик зубками цокоче.

Вже б додому повертався,
Та у лісі заблукався.
Де знайти той кущ ліщини,
Під яким його хатина?
Йти йому тепер куди?
Загубив свої сліди...
Як же бути зайченяті?
Де шукати свою хату?
Вітер віє, не стихає,
До кісток його
проймає...

— Не знайду свою хатину,
Мабуть, що отут загину, —
І заплющив оченята.
Тут з сосни чубатий дятел
Вмить на землю опустився
(У снігу ледь не втопився):
— Що ти, зайчику, тримайся,
Ну ж бо хутко піднімайся!

Каже зайчик: — Все дарма,
Сил у мене більш нема.
Скільки лісом не блукати —
Не знайду я свою хату.
Йти мені тепер куди?
Загубив свої сліди...

Дятел крилами тріпоче
І хоч змерз, але регоче:
— Подивись, ти майже вдома,
Швидше, швидше опритомнуй!
Ось калина, он ліщина,
А ген там — твоя хатина
В кучугурі потопає,
Ледь з-під снігу виглядає,
І хоч блуд тебе узявся,
Ти йому таки не здався!

Зайчик очка протирає,
Стрімко вушка піднімає:
— Що ото за дивовижа
Та невже це — моя хижа?²
Так, вона. Віконця мружить
І за мною, певно, тужить...
Зайчик дятла обійняв,
Щиро «Дякую» сказав,
Вмить забув про страх і втому
І чкурнув до свого дому.

...Тепло, затишно зайчаті,
Адже він у своїй хаті,
Радий, що не загубився,
В рідних стінах опинився,
Хоч стежки всі замело
І до лісу й у село.
На галяві завірюха
Крижаним повітрям хуха,
Білу куряву здіймає...
...Зайчик в хатці засинає.

А-а , а-а,
Вже прийшла
до нас зима.

¹ Хижа — тут хата.

² Хуха — хухати — дихати.

Як Ворону лікували

Чути дзвоник телефона:
Занедужала Ворона.
Шепче щось — не розібрати,
Мабуть, треба рятувати.

І сказав старезний Крук —
Доктор лікарських наук:
— Ми адресу вашу знаєм,
Допомогу посилаєм.

Мчить у гори допомога,
Неблизька туди дорога.
Дві Синички, фельдшер Дятел
Мусять дуже поспішати.

У морозний сніжний ранок
Сіли на Воронин ганок.
— Тук-тук-тук! Чи є хто в хаті? —
Стука в двері фельдшер Дятел.

У домівці тихо-тихо.
Чи не трапилося лихо?
Ані звуку, все мовчить,
Може, хвора просто спить?

У віконце дві Синички
Зазирають, невеличкі:
— Люба тітонько Вороно,
Чи ви вдома, чи не вдома?
Дуже горло вас болить?
Ми прийшли вам пособить.
Маємо смачний медочок
І малину на чайочок,
Є гірчичники, мікстура,
Щоб пройшла температура.

Відчиніть-но, ми зайдем,
Геть недугу проженем.
Їм Ворона відчинила,
До господи запросила,
Ледве пошепки сказала,
Що усеньку ніч не спала,
Що ковтати їй несила
Й дуже-дуже дрижать крила.

У Ворони в хаті стужа,
Ой, як холодно недужій!..
Дятел дровець нарубав,
Біля грубки поскладав,
А Синички-медсестрички
Принесли відро водички,
Швидко грубу розпалили,
Чай гарячий заварили.

Веселіше стало в хаті,
Хворій дав мікстуру Дятел,
Медсестрички чепурненькі
Вкутали її тепленько.
Враз Ворона звеселіла,
Вже сама й на ліжку сіла,
Щиро дякує Синичкам —
Медсестричкам невеличким,

Дятлу кланяється й просить
Прилітать до неї в гості:
— На вареники із сиром
Я запрошую вас щиро.
Птахи згідно закивали,
Завітать пообіцяли.
Отака вона пташина
Дружна лісова родина.

Горобчик-молодець

Кіт сховався
За грушку,
Чухає
За вушком.

Вмить — підкрався нишком,
Піймав сіру мишку.
Лапкою лоскоче,
Бавитися хоче.

Мишка його просить,
Мало не голосить¹:
— Відпусти додому,
Там — синок голодний!..

Так його вмовляє,
Та Кіт не зважає,
Муркотить, воркоче,
Відпускать не хоче.

Що Коту — забава,
Мишці — кепська справа.
Як їй врятуватись,
Додому дістатись?

Тут Горобчик з гілки
Шугнув униз стрімко,
Дзьобнув Кота в вухо
Й дременув щодуху.

Як нявкне Котище!..
А Мишка чимшвидше
Шугнула до хатки,
Бо там — Мишенятко.

Кіт поглядом сизим
На Горобця зизить²:
— Я тебе впіймаю,
Хоч і не літаю.

Горобчик сміливо
Каже йому щиро:

— Мене вчили
Ще з маляти
Тих, хто слабший,
Захищати!

Ну й Горобчик —
Молодець!
Тут і казочці
Кінець.

¹ *Голосить* — *голосити*: плакати.

² *Зизить* — *зизити*: дивитися скося.

Журавель і щавель

Жа вигоні Журавель
Цілий день шукав щавель.
Весь вигін він обійшов,
Та щавлю так й не знайшов.

Небо пролилось дощем.
В Журавля на серці щем:
Так хотілось до дощу
Наварить казан борщу,
Запросити всю родину
В дім до себе на гостину.

Де подівся весь щавель?
Не збагне наш Журавель.

І сказав йому Гусак:
— Не журися, друже, так.
Зараз тут щавлю немає,
Та він свіжий підростає.
І в долині й біля мосту
Буде його завтра вдосталь.

Журавель як вчув цю річ,
Мовби камінь впав із пліч.

Радий повернувся додому,
Геть забувши денну втому.
Вирішив: пора лягати,
Щоб уранці не проспати.

Лиш світанок пробудився,
Журавель мерщій схопився,
Збіг хутенько у долину
І нарвав щавлю корзину.

Борщ зготує він для всіх —
Для великих і малих —
Журавлям і Журавлятам,
Будуть смачно ласувати!

Зайченяткова обивка

У мами Зайчихи
Маленьке Зайчатко —
Ой лишенько-лихо! —
Скалічило лапку.

Матуся Зайчаткові
Лапку промила
І подорожник
До рани привила.

А потім грибочків
В бесаги поклала
І в Косів на ярмарок
По-чим-чи-ку-ва-ла...

Хутенько грибочки
Зайчиха продала
Й обновку синачкові
Гарну придбала.

Купила йому
Шкіряні постолятка,
Щоб любий синачок
Беріг свої лапки.

В нові постолятка
Узулось Зайчатко,
Забуло про рану —
Радіє дитятко!

Сподобались вельми:
— Спасибі, матусю!
Оце вже напевне
Нічим не вколюся!

Відтоді Зайчатко,
Куди не стрибає,
Постолики морщені
З ніг не знімає.

Сороканіжка

— **С**кільки ніг в сороканіжки?
— Не багато і не трішки, —
Каже Дятел-чоботар, —
Їх у неї 20 пар.

— 20 пар? — питає Вудвуд¹, —
Це всіх разом скільки буде?
20 множимо на 2 —
Вийде цифра немала.

— Ой, яка ото морока, —
Вголос співчува Сорока, —
Взутися щоб їй щоранку,
Треба встати до світанку!..

Раптом птаство замовчало,
Наче в рот води набрало:
З-за піона, де доріжка,
Вийшла враз Сороканіжка.

Наче пава, пропливає,
Приязно усім киває,
Їй приємно вийти в сад
На недільний променад.²

— Як же модно вона вбралась!.. —
Аж Сорока зчудувалась, —
Сумочка — від Сен-Лорана,³
Капелюх — від Андре Тана,⁴
Сорок тувельок на ніжках —
І не стомлена нітрішки.

...Можна зо пів дня взуватись
І чудово почуватись.

¹ вудвуд — одуд, пташка з родини одудових, водиться в Україні, в т.ч. на Косівщині.

² променад — фр., прогулянка.

³ Сен-Лоран Ів — французький модельєр (1936-2008).

⁴ Андре Тан — український модельєр і дизайнер одягу.

Купила телефон ворона

(за А.Усачовим)

Ворона
Придбала собі телефона.
Весь вечір
Знайомим дзвонила Ворона.

Кого в пізній час
Турбувала вона?
2-9-12 — номер Слона.
3-10-15 — це Мишки.
Читає підряд
З телефонної книжки:

Ікластий Кабан — 1-8-0-2,
7-4-13 — Сова,
Рись Карпатська — 6-40,
Треба дзвонити.
І навіть Ведмедя
Змогла розбудити.

Дзвонила і Зайцю й Удаву —
Трищав телефон без угаву...

Коли балакунка
Збудила й Кота,
Кіт пригрозив,
Що їй вирве хвоста.

Ворона пробачення
Довго просила
Й нікому так пізно
Уже не дзвонила.

Куди усі поділися?

(хитромудра казочка
із лічбою на англійський лад)

Якось **10** сонечок
в чорну крапинку
Купили на яблуні
нову хатинку.
Та ось **перше** сонечко
вийшло із хати —
Йому закортіло
в саду політати.

І вже **9** сонечок
в чорну крапинку
Чепурять вранці
нову хатинку.
Тут **друге** сонечко
вийшло із хати,
Бо теж захотіло
в саду політати.

Отут **8** сонечок
в чорну крапинку
Білять завзято
нову хатинку.
Та **третє** сонечко
вийшло із хати,
Щоб теплої днини
між трав погуляти.

Маленьких 7 сонечок
в чорну крапинку
Меблі завозять
в нову хатинку.
Четверте враз сонечко
вийшло із хати,
Щоб для букета
квітів нарвати.

Вже лиш **6** сонечок в чорну крапинку
Килим купили в нову хатинку.
Ось **п'яте** сонечко вийшло із хати
Жука-рогача про щось розпитати.

Веселих **5** сонечок в чорну крапинку
Шиють завіси в нову хатинку.
І вмить **шосте** сонечко вийшло із хати —
Мисочку меду бджілкам віддати.

4 сонечка в чорну крапинку
Провели радіо в нову хатинку.
Та ось **сьоме** сонечко вийшло із хати,
Монтерові ключ розвідний передати.

3 малі сонечка в чорну крапинку
Доставили ванну в нову хатинку.
І **восьме** сонечко вийшло із хати —
Сусідів найближчих із літом вітати.

2 сонечка гарні в чорну крапинку
Чепурять весело нову хатинку.
Дев'яте сонечко вийшло із хати,
Щоб друзів до себе у гості позвати.

Одне мале сонечко в чорну крапинку
Саме прибирає нову хатинку.
І теж захотіло вийти із хати —
Бо ж **9** сестричок треба шукати!..

Десяте сонечко як полетіло —
Без нього хатинка ураз спорожніла...

*Аделя Григорук –
членкиня НСНУ, НСЖУ та НСКУ
Заслужений працівник освіти України*

Авторка книг «Микола Близнюк. Нарис творчості», «На відстані слова», «Духовні скарби Ігоря Пелипейка», «Юрій Павлович: бути собою», «Народний вчитель України Петро Лосюк», «Юрій Павлович: сповідь душі» (у співавт.), «Етнологія Гуцульщини: фольклор і обрядовість», «І слово це у мене від всевишнього» (літературний портрет Ярослава Ткачівського), «Рука різця не випускала» (творчий портрет Василя Кабина), «У долі на долоні».

Для дітей написала книжки «Казочки для Тарасика», «До нас іде Миколай» (казки), «Хто мій друг?» (загадки), «Ростіть великі» (казки), «На рідній землі» (вірші), «Найдорожчий скарб» (казки), «Лийся, пісенько крилата» (дитячий пісенник). Окремі казки для дітей перекладені англійською, польською, румунською, французькою та німецькою мовами.

Казки Аделі Григорук звучать і в аудіозаписах, здійснених редакційними колегами румунського «Дзвоника», канадських «Розумників» та часопису «Наш український дім», ото ж і малята, і їх батьки мають змогу насолоджуватися ними в задушевному, проникливому виконанні професійних артистів та дикторів.

А.Г.Григорук — авторка навчально-методичних посібників «Літературне краєзнавство в курсі української літератури», «Ділові ігри в навчальній діяльності», «Українське ділове мовлення за професійним спрямуванням» (для студентів напряму 0202–«Мистецтво»); редакторка фольклорних, художніх, навчально-методичних, туристично-краєзнавчих видань та передмов до них, статей в енциклопедичних виданнях; авторка й упоряднича навчально-методичних посібників «Моя Гуцульщина», «Люблю тебе, Гуцульщино», «Ростимо юних патріотами України». Авторка програм «Гуцульщинознавство. 2-4 класи початкової школи» (2012), «Психологія: програма для художніх навчальних закладів II рівня акредитації зі спеціальності 6.020200» Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво», програм з краєзнавства для позашкільної освіти.

Лавреатка Всеукраїнської премії «Українська мова – мова єднання» (Луганськ, 2007), журналу «Німчич» у галузі літературної критики (2008), педагогічної премії імені Ігоря Пелипейка (2010), премії імені Марійки Підгірянки (2017), конкурсу «Найкраща книга Прикарпаття 2022», премії імені Василя Стефаника (2023).

Нагороджена ювілейними медалями «20 років виходу з підпілля УГКЦ» (2010), «20 років Незалежності України» (2011), «150 років «Просвіті» (2019), почесною Золотою відзнакою української конфедерації журналістів — «Золоте перо української журналістики» (2022).

Дипломантка Всеукраїнської програми «Золотий фонд нації» (2018), Міжнародної програми «Українці — великий європейський народ» (2018) та Всеукраїнських програм «Державні нагороди України. Кавалери та лауреати» (2019), «Україна очима митців» (2021), «Українці — незламний європейський народ» (2023), «Все буде Україна» (2023).

Членкиня Наукового товариства імені Тараса Шевченка.

Зміст

Любим казочку читати:

за новою книжкою Аделі Григоруц.

Ніна Васильченко-Каверіна..... 3

Над нами сонечко сія

Веселка, Сонячний Зайчик та інші 10

Бджілка Жужа..... 16

Пташина пригода 22

Казка про Опудало 28

Казка про Правду 38

Казка про скарб 46

Зелене ягнятко 54

Казка про Старого Черевика..... 64

Мороз і Річка 70

Петрусь і чарівна сопілка..... 72

Два брати 87

Сонце і юна Хмарка 88

На білому світі як у віночку

Казочка про Зайчика, який заблукав у завірюху..... 90

Як Ворону лікували..... 94

Горобчик-молодець..... 96

Журавель і щавель 98

Зайченяткова обновка 100

Сороканіжка 102

Купила телефон Ворона 104

Куди усі поділися? 106

Про авторку 110

Літературно-художнє видання
Аделя Григорівна ГРИГОРУК

*Сонячний Зайчик
і його вірні друзі*

КАЗКИ

“Писаний Камінь”
Косів 2025

Художник
Антон Григорук
Комп'ютерний набір
Марії Порох
Комп'ютерний дизайн
Віталія Стефурака

Видруковано в ПП “Писаний Камінь”
Свідоцтво Держ. реєстру: серія ДК, № 5083
Івано-Франківська обл., м. Косів,
вул. Незалежності, 28.
Тел: 067 342 07 47
E-mail: Evrika-pk@ukr.net

Підписано до друку 06.03.25. Формат 100x70\16.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 9,1. Обл.-вид. арк. 3,12.
Тираж 1 прим. Замовне 640.